יודען, געדענקט די רדיפות אויף אייערע ברידער אין דייטשלאנד

Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem

NAJER FOLKSBLAT

פרייז 15 גראשען

היינט 8 זייטען

נייער פאלקסבלאט

№ 108	Łódź, Sroda 10 maja 1933 r.	עלפטער יאהרגאנג	לאדז, מיטוואך, י"ד אייר תרצ"ג	№ 108

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 224-71

די שבועה פון מלוכה-פרעזידענט

דער גאנצער קאבינעט זיך אנגעגעבען אין דימיסיע

בילדונגס-מיניסטער יענדזשעיעוויטש זאל ווערען פרעמיער

וו א ר ש א, 9 (טעלעפאניש פון אונזער קאר־רעספאנדענט). היינט איז אויפ'ן שלאס פארגעקומען די צווייטע זיצונג פון דער נאציאנאל-פערזאמלונג אויף וועלכער דער ווידער־אויסגעוועהלטער מלוכה־פרעזידענט פראפ. מאשטשיצקי האט אפגעגעבען די שבועה. דער דאזיגער פייערליכער אקט איז פארגעקומען אהן דעם אנטייל פון דיפלאמאטישען קארפוס און דער פרעסע. די אפאזיציע איז צו דער זיצונג ווידער נישט געקומען און ס'זענען נאר אנוועזענד געווען נאר די מיטגלידער פון דער נאציאנאלער פערזאמלונג, וועלכע האבען אפגעגעבען זייערע שטימען פאר דער קאנדידאטור פון פראפ. מאשטשיצקי און די מיטגלידער פון דער רעגירונג.

פאר 12 א זייגער האבען אין שלאס אנגעהויבען אנצוקומען די דעפוטאטען און סענאטארען. די זענען אריינגעגאנגען דורך דעם זייגער־טויער, דער פייערליכער אקט פון דער שבועה איז פארגעקומען אין אסאמבל־זאל.

עטליכע מינוט פאר 12 א זייגער זענען אנגעקומען אין שלאס די מיטגלידער פון דער רעגירונג, דער פרעזעס פון דער העכסטער מלוכה־קאנטראל און אונטער־שטאטס־סעקרעטארען. און דעם מאמענט איז דער מלוכה־פרעזידענט אין דער בעגלייטונג פון פרעמיער און דער סויטע אריינגעגאנגען פון זיין וואוינונג אין דעם מארמאר־זאל.

12 א זייגער זענען אריין אין אסאמבל־זאל דער סיים־מארשאלעק שוויטאלסקי און סענאט־מארשאלעק ראטשקעוויטש.

[...] זאמלונג האט מארשאלעק שוויטאלסקי בעשטימט 2 סעקרעטארען און האט געבעטען דעם פערטרעטער פון פארזיצענדען פון דער נאציאנאלער פערזאמלונג מארשאלעק ראטשקעוויטש מיטצוטיילען דעם מלוכה־פרעזידענט, אז די נאציאנאלע פערזאמלונג ווארט אויפ'ן אפגעבען די שבועה. סענאט־מארשאלעק ראטשקעוויטש איז אוועק אין מארמאר־זאל. אין עטליכע סעקונדען שפעטער איז דער מלוכה־פרעזידענט אין דער בעגלייטונג פון שעף פון דיפלאמאטישען פראטאקאל ראמער, פרעמיער פריסטאר און מארשאלעק ראטשקעוויטש אריין אין אסאמבל־זאל.

דער מלוכה־פרעזידענט איז ארויף אויף דעם פריהער בעשטימטען ארט. דעמאלט האט דער מארשאלעק שוויטאלסקי געפרעגט, צי ער בעהמט אן די וואהל, ווען דער מלוכה־פרעזידענט האט געענטפערט, אז יא, האט דער מארשאלעק געבעטען דעם עלעקט אפצוגעבען די שבועה. דער מלוכה־פרעזידענט האט ארויפגעלעגט די לינקע האנד אויף דער קאנסטיטוציע און אויפהויבענדיג די רעכטע האנד, האט ער אפגעגעבען די שבועה, לויט די בעשטימונגען פון דער קאנסטיטוציע. די שבועה איז פאלגענדע:

„איך שווער דעם אלמעכטיגען גאט און דיר, פויליש פאלק, אז איך וועל פערטיידיגען די רעכט פון דער רעפובליק און קודם־כל דאס קאנסטיטוציע געזעץ היילינג צו היטען. מיט אלע כוחות געטריי דינען דעם אלגעמיינעם וואויל פון פאלק. אפווענדען פון איהם יעדעס שלעכטס און געפאהר, אונערשיט־טערליך צו היטען דעם נאמען פון פוילישען פאלק, פאר דער גרעסטער מצווה צו האלטען די גערעכטיגקייט בנוגע אלע בירגער אהן אונטערשיד, אזוי זאל מיר גאט העלפען".

נאכ'ן אפגעבען די שבועה האט דער מלוכה־פרעזידענט אין דער בעגלייטונג פון פרעמיער פריסטאר פערלאזען דעם זאל.

דער מארשאלעק שוויטאלסקי האט פערארדענט אדורכצולייענען דעם פראטאקאל און נאכ'ן פעסט־שטעלען, אז ער איז ריכטיג, האט ער פונאנדער־געלאזען די נאציאנאלע פערזאמלונג.

דימיסיע פון גאנצען קאבינעט

וו א ר ש א, 9 (טעלעפאניש פון אונזער קאר־רעספאנדענט). 1 א זייגער בייטאג, נאכדעם ווי דער מלוכה־פרעזידענט האט אפגעגעבען די שבועה — איז פארגעקומען א זיצונג פון מיניסטער־ראט, אויף וועלכער ס'איז בעשלאסען געווארען איבער־צוגעבען דעם מלוכה־פרעזידענט די ביטע וועגען דימיסיע פון גאנצען קאבינעט. דער פרעמיער פריסטאר איז באלד אוועק אויפ'ן שלאס, וואו ער האט איבערגעגעבען דעם פרעזידענט די ביטע וועגען דימיסיע פון קאבינעט.

דער מלוכה־פרעזידענט האט די דימיסיע אנגענומען און האט בעאויפטראגט דעם פרעמיער פריסטאר און אלע אנדערע מיניסטארען צו ערפילען זייערע פליכטען ביז ס'וועט געשאפען ווערען א נייע רעגירונג.

די גרעסטע שאנסען צו בעקומען די מיסיע פון שאפען א נייעם קאבינעט האט דער פרעזעס פון ב. ב.־קלוב פולק. סלאוועק.

אין די פאליטישע קרייזען זענען שפעטער אויפגעשוואומען די קאנדידאטורען אלס פרעמיער אויסערן ־ מיניסטער בעק און פון מארשאלעק שוויטאלסקי.

6 א זייגער אין אוונט איז אבער בעקאנט געווארען, אז דער בילדונגס־מיניסטער יענדזשעיעוויטש איז אויפגענומען געווארען אויף א לענגערער קאנפערענץ דורך דעם מלוכה־פרעזידענט. צוליב דעם, האט מען געשמועסט, אז מיטוואך וועט מען. יענדזשעיעוויטש בעקומען די מיסיע צו שאפען דעם קאבינעט און נאך אין דעמזעלבען טאג פארשטעלען די ליסטע פון קאבינעט. מ'רעכנט, אויף גרויסע ענדערונגען אין צוזאמענשטעל פון מיניסטארען־ראט.

ווי מ'גיט איבער זאל אין פאל ווען עס וועט צושטאנדקומען א מיניסטארען־קאבינעט מיט יענדזשעיעוויטשען בראש, וועט אפטרעטען פון זיין אמט מין. פיעראצקי. זיין ארט וועט פערנעהמען דער ביאליסטאקער וואיעוואדע קאשטשאלקאווסקי.

ס'זועלען אויך אפטרעטען פון זייערע ערטער דער מיניסטער פאר געזעלשאפטליכער אויפזיכט הוביצקי און דער לאנדווירטשאפטס־מיניסטער לודקעוויטש אויף די ביידע מיניסטארען־טעקעס זענען לעת עתה קיין קאנדידאטען נישט פארגעזעהען.

צווישען די אפטרעטענדע מיניסטארען איז אויך פארגעזעהען דער פינאנץ־מיניסטער זאוואדזקי. זיין שטעלפערטרעטער זאל זיין דער וויצע־מין. קאץ. אלע איבעריגע מיניסטארען־אמטען בלייבען אהן ענדערונגען.

העכסטע געריכט האט אפגעשאפען

דעם אורטייל אין אפעלאציע-געריכט אין פראצעס פון די געוו. בריסקער ארעסטאנטען

פראצעס וועט נאכאמאל בעטראכט ווערן דורכ'ן אפעלאציע-געריכט ביי אנ'אנדערן ריכטער-קאמפלעט

וו א ר ש א, 9 (טעלעפאניש)

היינט 10 א זייגער אינדערפריה האט זיך אין העכסטען געריכט אנגעהויבען דער פראצעס געוו. בריסקער ארעסטאנטען. ביים איינגאנג איז אדורכגעפיהרט געווארען א שטארקע קאנטראל, אזוי אז אין זאל האט זיך נאר אריינבעקומען א קליין הייפעל נייגיריגע. צווישען פובליקום געפינען זיך אויך צוויי אנגעקלאגטע קערניק און טשאלקאש. די איבעריגע זענען צום פראצעס נישט געקומען. די פערטיידיגונגס־באנק איז אין קאמפלעט. ס'פעהלען נאר די דעפוטאטען שמיראווסקי און סטערלינג, וועלכע זענען אין דער צייט געשטארבען.

דער ריכטער־קאמפלעט בעשטעהט פון די ריכטער: ווישניצקי, סאנגאילא און בזאווסקי. רעפערענט פון פראצעס איז דער ריכטער באניסלאווסקי.

דעם פראקוראר־אמט פערנעהמט דער פראקוראר ד"ר פיערניקארסקי. דער פארזיצער ערקלעהרט, אז דאס געריכט וועט זיך קודם־כל פערנעהמען מיט'ן ערשטען פונקט פון דער קאסאציע־אנקלאגע און נעהמליך מיט דער פראגע פון אויסשליסען פון קאמפלעט דעם ריכטער כאדעצקי.

מ'דארף דערמאהנען, אז פאר דעם פראצעס אין אפעלאציע־געריכט, האט די פערטיידיגונג פארלאנגט, אז דער ריכטער כאדעצקי זאל אויסגעשלאסען ווערען פון ריכטער־קאמפלעט, צוליב דעם, וואס כאדעצקי האט אלס ריכטער אין מארן זיך ארויסגעזאגט אויף דעם אופן ווי ער וואלט שוין געהאט א בעשטימטע מיינונג וועגען די בעשולדיגטע. די ווירטשאפטליכע זיצונג פון אפעלאציע־געריכט האט דעם פארשלאג פון דער פערטיידיגונג אפגעווארפען. דאסזעלבע איז אויך געשעהען אויפ'ן אפעלאציע־פראצעס גופא.

נאכ'ן רעפערירען די דאזיגע מאמענטען, ווי אויך דער בעשלוס פון אפעלאציע־געריכט האט גענומען א ווארט אדוו. בערנסאן, וועלכער האט אין א לענגערער רעדע אנגעוויזען, אז צוליב דעם וואס דער ריכטער כאדעצקי האט זיך ארויסגעזאגט אין מארן וועגען די בעשולדיגטע אין אזא אופן ווי ער וואלט שוין פריהעראויס געוואוסט, אז זיי זענען שולדיג און דעריבער האט ער נישט בעדארפט זיין קיין ריכטער אין דעם פראצעס געגען דיזעלבע בעשולדיגטע, פערשטעהט זיך, אז דער אנטייל פון ריכטער כאדעצקי אין פראצעס האט געקענט האבען א ווירקונג אויפ'ן אורטייל, דאן האט גערעדט אדוו. לאנדוי. די איבעריגע אדוואקאטען האבען מסכים געווען מיט די אויספיהרונגען פון זייערע קאלעגען און דאן האט בעקומען דאס ווארט דער פראקוראר פיערניקארסקי, וועלכער איז נישט מסכים געווען מיט די פערטיידיגער און האלט, אז דער ריכטער כאדעצקי האט נישט געדארפט אויסגעשלאסען ווערן פון ריכטער קאמפלעט אין אפעלאציע־געריכט.

12 א זייגער איז דער ריכטער־קאמפלעט אוועק אויף א בעראטונג, נאך וועלכער דאס העכסטע געריכט האט ערקלערט, אז דער אורטייל פון אפעלאציע־געריכט ווערט אפגעשאפען און גיט איבער דעם גאנצען פראצעס נאכאמאל צו בעהאנדלען אין אפעלאציע־גערכט ביי אנ'אנדער ריכטער־צוזאמענשטעל.

דעם טיפסטען מיטגעפיהל צוליב'ן טויט פון

ג. ע. לאה סאפרא

דריקט אויס דעם פארזיצענדער פון אונזער געזעלשאפט, ה' ד"ר ש. ווישעוויאנסקי און דער פאמיליע

די פערוואלטונג

פון דער געזעלשאפט „ארט" אין לאדזש.

2426

פראנקרייך וועט דאך נישט בעצאהלען

די דעצעמבער-ראטע פון די מלחמה-חובות

פ א ר י ז, 9 (ספ. טעל.)

דער מיניסטארען־ראט האט נעכטען אפגעהאלטען א זיצונג, וואס איז געווען געווידמעט דעם בעריכט פון הערי'ס רייזע קיין וואשינגטאן. ס'איז ארומגערעדט געווארען די פראגע פון בעצאהלען די דעצעמבער־ראטע פון די מלחמה־חובות, וואס האט געפאדערט דער פרעזידענט רוזוועלט.

ווי ס'זעהט אויס, וועט דער מיניסטארען־ראט נישט מסכים זיין מיט דער דאזיגער שטעלונג. פאל באנקור און שאטאן האבען פערלאנגט צו בעצאהלען די ראטע. דער פרעמיער דאלאדיע האט דערויף געענטפערט, אז ער וואלט אויך געווען דערפאר, ווייל מיט דעם וואלט געווען פערענדיגט די פראגע פון די מלחמה־חובות.

אנטי-יודישע עקסצעסן אין וויען

אין ווינער אוניווערזיטעט זענען שווער-פערוואונדעט געווארן 30 יוד. סטודענטן

די אמעריקאנער און פוילישע קאנסולן אינטערווענירן

וויען, 9 (יט"א טעלעגראפיש).

אויף דער ווינער אוניווערזיטעט זענען היינט אויסגעבראכן אנטיסעמיטישע עקסצעסן, הויפט זעכליך אויפ'ן מעדיצינישן פאקולטעט האבן זיך אפגעשפילט שוידערליכע סצענעס. יודישע סטודענטן זענען געשפרינגען דורך די פענסטער. 30 יוד. סטודענטן זענען שווער פערוואונדעט געווארן, אויך די סאציאליסטישע סטודענטן זענען אטאקירט געווארן. ווען ס'איז אנגעקומען פאליציי אין פיערלעשער, זענען די יודישע סטודענטן בעפרייט געווארן פון די כוליגאנישע הענד.

* * *

וויען, 9 (יט"א טעלעגראפיש).

דער אמעריקאנער קאנסול אין וויען האט אינטערווענירט ביי דער רעגירונג וועגן די עקסצעסן מחמת צווישן די געשלאגענע געפינען זיך אמעריקאנער בירגער. אויך דער פוילישער קאנסול האט אינטערווענירט וועגן די עקסצעסן.

מאסן-ארעסטן פון יודען אין רוהר-געביט

די ארעסטירטע זענען אלע פוילישע בירגער

ווארשא, 9 (י.ט.א. טעלעפאניש)

פון זיכערע קוועלן טיילט מען מיט, אז די לעצטע טעג זענען אין א רייהע שטעט אין רוהר-געביט פארגעקומען מאסן-ארעסטן פון יודען, פוילישע בירגער.

דער היטלער-שליח ראזענבערג אין לאנדאן

לאנדאן, 9. (ספ. טעל.)

דער היטלערישער שליח באראן ראזענבערג, וועלכער געפינט זיך איצט אין לאנדאן, האט אפגעהאלטן א קאנפערענץ מיט נארמאן דייוויס. בעת דער קאנפערענץ זענען בעריהרט געווארן אלע וויכטיגע אינטערנאציאנאלע פראבלעמען פון איצטיגן מאמענט.

הונגער-שטרייק פון קאמוניסטן אין וויען

וויען, 8. (ספ. טעל.)

75 קאמוניסטן, וואס זענען ארעסטירט געווארן און געפינען זיך אין דער אויספארשונגס-טיורמע, האבן אנגעהויבן א הונגער-שטרייק. אזא שטרייק האבן אויך אנגעהויבן 47 קאמוניסטן, וואס זענען ארעסטירט געווארן אין פאלסטן.

ארבייטער-אונרוהען אין בעלגיען

בריסעל, 9 (ספ. טעל.)

אין ווערוויע זענען אויסגעבראכן אונרוהען פון ארבייטער אין דער טעקסטיל-אינדוסטריע. עטליכע פאליציאנטן זענען ארעסטירט געווארן.

ארעסטירט א קארעספאנדענט פון נארוועגישע צייטונגען

פאר זאגען דעם אמת

בערלין, 9 (ספ. טעל.)

דער קארעספאנדענט פון די נארוועגישע צייטונגען, לארסען, איז היינט ארעסטירט געווארן, לארסען איז געווען א מיטגליד פון דער סאציאל-דעמאקראטישער פארטיי אין נארוועגען און האט לעצטענס פערעפענטליכט אנ'ארטיקל אין דער נארוועגישער צייטונג „נארדליס" א. נ. „דער שרעקליכער טעראר געזעהען פון דער נאהענט"

צו דייטשלאנדס שאנד!

היינט ווערען פערברענט אלע ביכער פון יודישע מחברים

בלויז אין בערלין ווערען פערברענט 20,000 ביכער

בערלין, 9 (י.ט.א.) טעלעגראפיש)

אין גאנץ דייטשלאנד זענען שוין פערענדיגט די פארבערייטונגען צום אויטא-דא-פע פון יודישע ביכער, וואס איז בעשטימט אויף היינט, דעם 10 מאי. בלויז אין בערלין וועלן פערברענט ווערען 20 טויזענד ביכער פון יודישע מחברים. שייטער הויפענס זענען אויפגעשטעלט געווארן אין בערלין און אין אלע דייטשע אוניווערזיטעט-שטעט.

די רעזיגנאציע פון מאקס ליבערמאן

האט געמאכט א שטארקען איינדרוק איז דער וועלט

בערלין, 9 (ספ. טעל.).

די רעזיגנאציע פון בעקאנטען דייטש-יודישען מאלער מאקס ליבערמאן פון דער קונסט-אקאדעמיע האט געמאכט א גרויסען איינדרוק, ליבערמאן איז א בעקאנטער מאלער, וואס האט געבראכט דייטשלאנד פיל כבוד. ער איז איצט אלט 85 יאהר און איז עהרען-פרעזעס פון דער אקאדעמיע. אין זיין בריף ערקלערט ליבערמאן, אז הגם די קונסט האט קיין שום געמיינזאמעס נישט מיט דער פאליטיק, אין ער דאך געצוואונגען צו פראטעסטירען געגען איצטיגען רעזשים.

דער גרויסער איינדרוק

צוליב'ן אריבערפליהען פון קאפ. סקאזשינסקי איבער'ן אטלאנטיק

ווארשא, 9 (טעלעפאניש)

די ידיעה, אז דעם פוילישען קאפיטאן סקאזשינסקי איז געלונגען אריבערצופליהען דעם אטלאנטיק, האט געמאכט א שטארקען איינדרוק, פון אלע זייטען זענען ארויסגעשיקט געווארן גליקוואונשען-דעפעשען צום העלדישען קאפ. סקאזשינסקי איז אדורכגעפלויגען 3630 קילאמעטער און האט געשלאגען א וועלט-רעקארד.

ענגלישע געלעהרטע אויפגענומען מיט טיפער סימפאטיע די איניציאטיוו

איינצולאדען קיין ענגלאנד יודישע געלעהרטע פון דייטשלאנד

לאנדאן, (י.ט.א.) „דיילי סקעטש" טיילט מיט, אז אין לאנדאן איז פארגעקומען א פערזאמלונג פון פראמינענטע בריטישע הויכשול-פראפעסארען, אויף וועלכער עס איז בעהאנדעלט געווארן געווארן די פראגע וועגען פארשלאגען קאטעדרעס און דאצענטורען אויף די ענגלישע אוניווערזיטעטן פאר בעקאנטע געלעהרטע פון דייטשלאנד, וואס האבן געליטען פון היטלער-רעזשים. הגם די פרטים זענען נאך נישט דיסקוטירט געווארן איז אבער דער פראיעקט גינסטיג אויפגענומען געווארן, און עס איז בעשלאסען געווארן אין א קורצער צייט צו רופען א צווייטע פערזאמלונג מיט דער בעטייליגונג פון פארשטעהער פון די אוניווערזיטעטן אין אקספארד און קעמברידזש, לאנדאן און אנדערע שטעט.

ווי עס הייסט, זאל דאס בערופען נייע פראפעסארען נישט אפרופען זיך אויף די עקזיסטירענדע קאטעדרעס אין די אוניווערזיטעטן. א בעקאנטער געלעהרטער אויף דער פערזאמלונג ערקלערט, אז עס האנדעלט זיך וועגען שאפען פאראלעל-קאטעדרעס און דאצענטורען. דערויף זענען דא ענטשפרעכענדע פאנדען און עס וועלען זיך אויך געפינען מענשען, וואס וועלען שטיצען דעם פראיעקט מיט געלד-מיטלען.

די ענגלישע וויסענשאפטליכע וועלט האט זיך אויף דעם פראיעקט אפגערופען מיט טיפער סימפאטיע. „דיילי סקעטש" פערעפענטליכט אינטערוויאוס מיט א רייהע בעדייטענדע געלעהרטע וועלכע האבן זעהר גינסטיג אויפגענומען די איניציאטיוו איינצואורדנען אין ענגלאנד יודישע פראפעסארען פון דייטשלאנד, וואס זענען שוין און ווערען ווייטער ארויסגעשטויסען דורך דעם היטלעריסטישען טעראר-רעזשים אין דייטשלאנד.

—:X:—

„אגודת הרבנים" גראטולירט דעם מלוכה-פרעזידענט מאשטשיצקי

ווארשא, 9 (יט"א טעלעפאניש).

די „אגודת הרבנים" אין פוילען האט איבערגעשיקט אין שלאס פון מלוכה-פרעזידענט א גליקוואונש צו דער פרעזידענט-וואהל פון מלוכה-פרעזידענט מאשטשיצקי.

ד"ר שאכט אין אמעריקא

וואשינגטאן, 9 (ספ. טעל.).

דער פרעזידענט רוזוועלט און שטאטס-סעקרעטאר הויל האבן נעכטען אפגעהאלטען א קאנפערענץ מיט ד"ר שאכט. פרעזידענט רוזוועלט האט געפרובט איבערצייגען ד"ר שאכט, אז דייטשלאנד זאל ענדערען איהר שטעלונג אין דער ענטוואפנונגס-פראגע.

היטלער-טעראר אין דאנציג

דאנציג, 9 (ספ. טעל.)

די דאנציגער היטלעריסטען האבען צושלאגען דעם דאנציגער בירגער דאווידזאן, וועלכען מ'האט געמוזט איבערפיהרען אין שפיטאל. די סיבה פון שלאגען איז געווען די, וואס דאווידזאן האט מיט אנ'אנדער יוד פרענקעל געמאכט א פאטאגראפישע אויפנאהמע פון אנ'אויטא, אין וועלכען ס'זענען געווען 2 היטלער-לייט.

אונטערגעגאנגען א סאוויעטישע שיף

מאסקווע, 9 (ספ. טעל.).

די רעטונגס-שיף „רוסלאן", וועלכע האט אנטיילגענומען אין ראטעווען דעם אייזענברעכער „מאליגין" איז אונטערגעגאנגען אויפ'ן וועג קיין שפיצבערג.

נאך 200 סערטיפיקאטען

פאר די יודישע פליטים פון דייטשלאנד

ירושלים, 9 (יט"א טעלעגראפיש).

דער הויך-קאמיסאר וואיקאפ איז אפגעפאהרען קיין ענגלאנד. פאר'ן אוועקפאהרען האט ער אויפגענומען דעם עקזעקוטיוו-מיטגליד נוימאן און איהם איבערגעגעבען, אז ס'איז בעשטימט געווארן נאך 200 סערטיפיקאטען פאר די יודישע פליטים פון דייטשלאנד.

די אקציע פאר א פרייע עליה קיין ארץ-ישראל

דובנא (יט"א) דא איז פארגעקומען א גראנדיעזער מיטינג איינגעארדנעט דורך דער ליגע פאר'ן ארבייטענדען ארץ-ישראל. די רעדנער האבן אנגעוויזען אויף דער נויטווענדיגקייט פון א פרייער עליה קיין ארץ-ישראל. צום סוף זענען אנגענומען געווארען ענטשפרעכענדע רעזאלוציעס. דעם מיטינג האבן ביי געוואוינט העכער טויזענד מענשען.

געעפענט דעם 16-טען צוזאמענפאהר

פון די יודישע ארטיסטען אין ווארשא

ווארשא, 9 (יט"א טעלעפאניש).

היינט פארמיטאג האט זיך אין אייגענעם לאקאל אויף לעשנא 2, געעפענט דער 16-טער יודישער ארטיסטען-צוזאמענפאהר. געקומען זענען 60 דעלעגאטען, דערונטער פון די צוויי יודישע טרופעס אין לאדז („סקאלא" און „פילהארמאניע").

ווארשא, 9 (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט)

אויף דער ערשטער זיצונג פון ארטיסטען-צוזאמענפאהר איז אלס פארזיצער געוועהלט געווארען די"ר. מאזאה און אין פרעזידיום — זיגמונד טורקאוו און ג. רשון ראט.

נאך דער ערשטער זיצונג איז דער גאנצער צוזאמענפאהר אוועק אויפ'ן קבר פון אסתר רחל קאמינסקא.

נאכמיטאג איז דער צוזאמענפאהר ווייטער פארטגעזעצט געווארען. דער סעקרעטאר מאקס ברין האט אפגעגעבען א בעריכט, איבער וועלכען ס'איז פארגעקומען א לענגערע דיסקוסיע.

8 אווענד איז די צוזאמענפאהר-ארבייט איבערגעריסען געווארען ביז היינט פריה.

צוזאמענפאהר פון יודישע ראטמענער אין די האנדעלס-קאמערן

רופט צו פערשטארקען די באיקאט-אקציע געגען היטלערישען דייטשלאנד

ווארשא, 9 (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט). אויף דער איניציאטיוו פון די יודישע ראטמענער פון דער ווארשאווער האנדעלס-קאמער איז היינט אין לאקאל פון סוחרים-פעראיין געעפענט געווארען א לאנדעס-צוזאמענפאהר פון יודישע ראטמענער פון די האנדעלס-קאמערן פון גאנץ פוילען. אויפ'ן צוזאמענפאהר איז אויך אנוועזענד געווען דער פרעזעס פון דער ווארשאווער האנדעלס-קאמער, געוו. מיניסטער קלארנער.

געעפענט דעם צוזאמענפאהר האט וויצע-פרעזעס רעשעווסקי. אין זיין ערעפנונגס-רעדע האט ר' רעשעווסקי אנגעוויזען אויף דער ווילדער כוליגאנישער ארבייט, וואס די היטלעריסטען פיהרען אן אין דייטשלאנד בנוגע דער יודישער בעפעלקערונג. דער צוזאמענפאהר איז גערופען געווארען מיט דעם צוועק צו פערשטארקען די באיקאט-אקציע געגען היטלערישען דייטשלאנד, ביז די דייטשע יודען וועלען צוריק בעקומען זייערע רעכט.

אלס פארזיצער איז געוועהלט געווארען דעפ. ווישליצקי, נאך א גאנצע רייה רעדעס פון די ה"ה ווישליצקי, ראסנער און אנד. וועגען די שרעקליכע פאלגען, וואס די היטלער-ארבייט האט געבראכט פאר די יודישע מאסען אין דייטשלאנד איז בעשלאסען געווארען, אז דער צוזאמענפאהר, וועלכער שטעלט מיט זיך פאר דעם יודישען ווירטשאפטליכען פארלאמענט רופט צו פערשטארקען די באיקאט-אקציע געגען דייטשלאנד ביז די היטלערס באנדעס וועלען נישט אפשטעלען זייער כוליגאנישע ארבייט געגען יודען.

Dr. Wajnberg

ספעציאליסט פון לונגען- הארץ- און סקלעראז-קראנקהייטען

ציגעל-גאס 11. טעל. 126-02

נעמט אן פון 9—10 פריה, 3—4 און 8—9 אוו.

פאר גאלד, בריליאנטען, בושוטעריע און לאמבארד-קוויטעס

צאהלט די העכסטע פרייזען

איזידאר פיאלקא

פיעטריקאווער 7.

אלע דארפען וויסען!

צום זומער סעזאן בעקומט איהר רעשטען

פון די בעסטע קוואליטעטען ביליצער, טאמאשאווער און אנדערע נייעסט - מאדערנסטע מוסטערן פון הערען- און דאמען-שטאפען

פאר מענער אויף אנציגער, אויף פאלטענס

פאר דאמען אויף פאלטענס, אויף קאסטיומען

מיט 30% ביליגער

קומט און איבערצייגט אייך!

נערענקט דעם אדרעס

נור ביי

R. SZCZĘŚLIWY

5 באוואמיעסקא 5, פראנט, 2. שטאק.

אויגען - קליניק

מיט שטענדיגע בעטען פון

Dr. B. Donchin

פיעטריקאווער 90, טעלעפ. 221-72

נעהמט אן שטענדיגע אויגען - קראנקע (צוועק אפעראציע א. ז. וו.), ווי אויך אמבולאטאריש פון 9 ביז 1 און פון 4 ביז 7.30 אווענד.

לאָדז, 10 מאַי 1933

„נייער פֿאָלקסבלאַט"

לאָדז, 10 מאַי 1933

דער מיטעלאַלטער אין זיין פֿולען גלאַנץ

צום היינטיגן ביכער־אויטאָ־דאַ־פֿע אין די דייטשע שטעט

אַ הערליך בילד פון מיטעלאַלטער, אויפ'ן מיטען מאַרק שטייען טויזענטער מענשען, די פֿאַרשטעהער פון די סוחרישע גילדעס, פון האַנטווערקער־צעכען, אַלע מיט זייער פּראַכט און פענער און אויפ'ן מיטען מאַרק ברענט אַ גרויסער שייטער־הויפען, וועלכער באַלייכט ווייט אַרויס דעם פּלאַץ.

עס פעהלען אויך נישט די „ברידערלעך" פון די קלויסטערס, די רעפּרעזענטאַנטען פון פערשידענע רעליגיעזע קריסטליכע אָרדנס — און אַלע וואַרטען מיט אומגעדולד אויף דער גרויסער פייערליכער צערעמאָניע, וועלכע דאַרף אין אַ ווײַלע אַרום פאַרקומען.

דאָס וועט מען עפענטליך אויפ'ן מאַרק־פּלאַץ ביי דעם יובל פון פאַנאַטישען המון און אונטער דער בעגלייטונג פון פעשידענע פרומע תפילות פערברענען די אַפּיקורסישע ביכער, וועלכע שטעלען אין אַ געפאַהר די יסודות פון דער קירך און דעם אויטאָריטעט פון די מענשען, וועלכע שטייען בראש פון איהר.

די ערשטע ריִיה קומט אויף דעם מאַרטירער־בוך, אויף וועלכען אַלע שונאים פון מענשליכען פּראָגרעס, אַלע פינסטערע רוצחים און גזלנים האָבען זיך אין פערשידענע צייטען אָנגעוועצט — אויף דעם תלמוד.

אָבער נישט נאָר דער תלמוד האָט געהאַט אַזאַ גורל. נישט קיין בעסער שיקזאַל האָט געטראָפען נאָך אַ סך אַנד. ביכער פון אַ גרויסען קולטור־ווערט און זייערע שעפער, וועלכע זענען פאַר די חטאים פון זייער גייסט און אינטעלעקט געפיהרט געוואָרען אויפ'ן שייטער־הויפען.

דורך אַ נס האָט זיך געראַטעוועט פון שייטער־הויפען ניקאָלאַי קאָפּערניק פאַר זיין שרעקליך פערברעכערישען בוך „וועגען דער רעוואָלוציע פון די הימעל־קערפער", אין וועלכען דער גרויסער רעוואָלוציאָנער פון דער וויסענשאַפט האָט געמאַכט אַן איבערקעהרעניש אין דער אַסטראָנאָמיע און געשטירצט דעם דורך דער קירך געהייליגטען גאָר־צענטרישען סיסטעם פון דעם אַלטען פּטאָלאָמיי.

דאָס בוך איז פון שטענדיג בעטראַכט אַלס דער גרעסטער שונא פון אַלע וועלט־הערשער, דעספּאָטען און טיראַנען. אַ טייל פון זיי האָבען אָפּען זיך געשראָקען פאַר דעם בוך, וועלכער בעדראָהט זייער מאַכט, זייער גוואַלד־מעשים.

אָבער דאָס בוך איז שטאַרקער פון אַלע טיראַנען און דעספּאָטען, דאָס בוך האָט איבערגעטראָגען אַלע רדיפות און פערפאָלגונגען און געפיהרט דעם מענש צו די הויכקייטען אויף וועלכע די קליינע מענשען־פרעסערישע אַמביציעס פון אַפּעטיטען ווערען אויב נישט אינגאַנצען פערשוואונדען, איז לכל־הפחות אָפּגעטעמפּט.

* * *

מען דערציילט וועגען איינעם פון די בעריהמטסטע אַראַבישע קאַליפען פון די צייטען, ווען די אַראַבישע עקספּאַנסיע האָט דערגרייכט ביז דעם פּירענעאישען האַלב־אינזעל און צפון־אַפריקע אַן אינטערעסאַנטע און כאַראַקטעריסטישע מעשה:

די אַראַבער האָבען, נישט קוקענדיג אויף זייער בעדייטענדער קולטורעלער מדרגה, מיט פייער און שווערד געטראָגען דאָס הייליגע בוך פון מאַכמעדן — דעם קאָראַן אין די נייע לענדער, וועלכע זיי האָבען דעראָבערט.

ווען דער אַראַבישער קאַליף האָט פערנומען אַלעקסאַנדריע האָט ער דאָרט געפונען אַ ריזיגע ביבליאָטעק, וועלכע איז געווען אָנגעפּיקעוועט מיט ביכער פון די גרעסטע פילאָזאָפען און דענקער פון גריכישען און רוימישען אַלטערטום, ווי אויך פון פריהען מיטעלאַלטער.

— וואָס לערנען די ביכער, וועלכע זענען פערהאַן אין דער דאָזיגער ביבליאָטעק — האָט גוטמוטיק געפרעגט אַמאָל דער אַראַבישער קאַליף.

וויסענדיג, מיט וואָס די פראַגע שמעקט, האָט מען דעם קאַליף געענטפערט: די דאָזיגע ביכער לערנען דאָס זעלבע וואָס דער קאָראַן.

— אויב אַזוי האָט געענטפערט דער סולטאַן זענען די ביכער איבעריג, מחמת אַלץ געפינט זיך אין דעם קליינעם ביכעלע פון קאָראַן.

און די ביבליאָטעק מיט די טויזענטער ביכער און ווערטפולע דאָקומענטען איז פערברענט געוואָרען.

דאָס איז געווען מיט איבער טויזענט יאָהר צוריק און דאָך ווי פריש און אַקטועל איז דאָס מעשה'לע מיט דעם אַראַבישען קאַליף

* * *

היטלער איז נישט זיכער, אַז ער זיצט פעסט אין זאַטעל; געבעלס מיט זיין גרויסער פּראָפּאַגאַנדע האָט נישט די איבערצייגונג, אַז די טויזענטער בראָשורען, צייטונגען, דער מבול פון רעדעס וועלען מעגליך מאַכען צו פערקירצען די וועלט אין דער ריכטונג פון דער אויפלעבונג פון אַלטען פּרימיטיווען גערמאַנענטום פון די זיגפרידס און ברונהילדעס; געערינג האָט נישט דעם מינדעסטען גלויבען, אַז זיינע רעפּרעסיע־מיטלען וועלען האָבען וועלכע עס איז ווירקונג אויף דעם מענשליכען מוח און ווילען פון זיינע בעהאַלטענע קעמערליך פערטרייבען די אַפּיקורסות, וועלכע קען זיך דאָרט איינגראַבען.

...און דעריבער מוז מען אַלץ פערברענען. ווייל מען בויען אַ „נייע" וועלט אויף די יסודות פון ווידער אויפגעלעבטן באַרבאַריזם, פון אָפּגעפרישטע בלוט־אינסטינקטען, מוז מען פריהער חרוב מאַכען אַלץ וואָס די מענשהייט האָט געשאַפען אויפ'ן געביט פון גייסט. ווען אַפילו אין אַפּיקורסישער בוך זאָל איבערבלייבען זענען די דעספּאָטען אין אַ געפאַהר, וואַקעלט זיך זייער מאַכט.

ווערט טאַקע רעסטאַוורירט אין היינטיגען היטלעריסטישען דייטשלאַנד דער מיטעלאַלטערליכער שייטערהויפען. ביי דעם שטורמישען יובל פון די ברוינע העמדלעך און קלאַנגען פון די קירכען־גלאָקען וועט מען זהיינט פערברענען טויזענטער ביכער, וועלכע זענען נישט אין איינקלאַנג מיט היטלערס מענשענפרעסערישער אידעאָלאָגיע. צי וועט אָבער געלונגען צו פערברענען די אידעען, וועלכע זענען געפרעדיגט געוואָרען אין די דאָזיגע ביכער?

אַט אויף דעם פראָנט וועט היטלער מיט זיין חיה'שער באַנדע ליידען די גרעסטע מפּלה. ס'האַנדעלט זיך שוין דאָ מעהר נישט וועגען דעם „פערשאָלטענעם" תלמוד און אַפילו נישט וועגען די ביכער פון קאַרל מאַרקס און לאַסאַל, אָדער וועגען די פּראַכטיגע סאַטירעס און לירישע שאַפונגען פון היינריך היינע — עס האַנדעלט זיך וועגען אַלטען און נייעם טעסטאַמענט, אַט וועגען דעם דאָזיגען אַלטען יודישען ביכעלע, וואָס האָט געשטעמפּעלט איהר פּרצוף אויף טויזענטער יאָהרען. כל־זמן דאָס דאָזיגע אַלטע ביכעלע עקזיסטירט און ווירקט, וועלען אַלע פּרובען פון היטלער'ן אויפצולעבען דאָס באַרבאַרישע געצענדינערישע גערמאַנענטום נישט דערפיהר'ען צו קיין רעזולטאַט.

היטלער דאַרף אין פערקערטען זין נאָכמאַכען דעם ביישפּיל פון אַראַבישען קאַליף. אַנשטאָט צו פערברענען די טויזענטער ביכער בעסער פערברענען דאָס קליינע ביכעלע, וועלכע ענטהאַלט אין זיך אַלע אמת'ן.

היטלער מוז עפענטליך פערברענען דעם אַלטען און נייעם טעסטאַמענט.

וועט ער דאָס טאָן?

א. צינצינאַטוס.

דער פאַקט, וואָס האָט דאָר געמאַכט אַ רושם

די דימיסיע פון גרעסטען כעמיקער אין דער וועלט, פריץ האַבער

פון דייטשלאַנד קאָן מען איצט אַלצדינג ערוואַרטען. עס איבערראַשט שוין כמעט קיינעם נישט, ווען עס קומען אָן ידיעות וועגען נייע געלעהרטע מיט וועלט־נעמען, וואָס ווערען אַרויסגעוואָרפען פון זייערע פּאָסטענס דערפאַר, וואָס זיי זענען יודען. אָבער די מעשה מיט פריץ האַבערן האָט דאָך געמאַכט אַ קאָלאָסאַלען רושם אין אייראָפּע און אין דער גאַנצער וועלט. פריץ האַבער איז שוין דער דריטער יודישער נאָבעל־פּרייז־טרעגער, וועלכער וואַרפט זיין קאַטעדרע אין פּנים אַריין די באַרבאַרען פון האַקענקרייץ. (איינשטיין, דזשעמס פראַנק, איצט האַבער) און מען דאַרף וויסען, וואָס עס בעדייט דער נאָמען האַבער אין דער וויסענשאַפטליכער וועלט, כדי צו פערשטעהן דאָס אומגעהויער נידערטרעכטיגע, וואָס קומט איצט פאָר אין דייטשלאַנד. אין דער ברייטער עפענטליכקייט איז האַבער נישט זעהר פּאָפּולער, אָבער אין דער וויסענשאַפטליכער וועלט געהערט זיין נאָמען צו די, וועלכע ווערען מיט דעם גרעסטען רעספּעקט אַרויסגערעדט דורך יעדען געלעהרטען. ער איז דער גרעסטער אויטאָריטעט אויפ'ן געביט פון כעמיע און זיינע ערפינדונגען האָבען געמאַכט אַן איבערקעהרעניש אין אַט דער וויסענשאַפט, וועלכע שפּילט אַזאַ ריזיגע ראָלע אויף אַלע געביטען פון טעאָרעטישען וויסען און פון פּראַקטישער אַנווענדונג.

פריץ האַבער איז געבוירען געוואָרען אין ברעסלוי. ביז צום קריג איז ער געווען פּראָפעסאָר פון פיזישער כעמיע און האָט פערעפענטליכט צ. אַנ. אַ מערקווירדיג ווערק, וואָס האָט זיין נאָמען בעריהמט געמאַכט אין דער וויסענשאַפט אין אַלע לענדער: די „טערמאָדינאַמיק פון די גאַזען־רעאַקציעס". ווען עס האָט זיך אָנגעהויבען דער קריג, איז ער אַוועק אויפ'ן פראָנט אַלס פריוויליגער, הגם ער איז שוין דעמאָלט אַלט געווען 46 יאָהר.

אָבער אינגיכען האָט מען איהם פון פראָנט אָפּגערופען צוריק אין זיין לאַבאָראַטאָריע. אין דייטשען גענעראַל־שטאַב האָט מען פערשטאַנען, אַז אַזעלכע מענשען, ווי האַבער, וועלען פיל מעהר נוצען ברענגען אַלס געלעהרטע ווי אַלס סאָלדאַטען (עס איז אַ בעקאַנטע זאַך, אַז אַ שטייגער אין פראַנקרייך האָט איין לאַוראַט פון דער נאָבעל־פּרעמיע פאַר כעמיע ערגעץ געהיטען די בריקען אַלס געוועהנליכער זעלנער).

פאַר דער דייטשער קריגס־אינדוסטריע איז דעמאָלט געשטאַנען אַ הארבע פראַגע, פון וועלכער עס איז געווען אָפּהענגיג די מעגליכקייט אָדער אוממעגליכקייט ווייטער צו פיהרען דעם קריג: וואו נעהמט מען אַמאָניאַק, ווייל דאָס איז אַ נויטיגסטער בעשטאַנד־טייל ביים אויסאַרבייטען אויפרייס־שטאָפען און אָהן דעם קאָן מען דעם קריג נישט פיהרען. פריהער פלעגט מען די נויטיגע סאַליטרע ברענגען פון דרום אַמעריקע, פון טשילי, אָבער פון זינט דער קריג האָט זיך אָנגעהויבען איז דער צופוהר פון סאַליטרע צוליב דער בלאָקאַדע אינגאַנצען אָפּגעשטעלט געוואָרען.

און דאַן האָט פּראָפ. האַבער געלעזט דאָס פּראָבלעם פאַר דער דייטשער קריגס־אינדוסטריע. ער האָט געפונען דעם אופן ווי אַזוי צו בעקומען די נויטיגע שטאָפען פון דער לופט, פון מאַטעריאַלען, וואָס קאָסטען גאָרנישט, וועלכע מען קאָן אומעטום בעקומען. און נאָר אַ דאַנק דער דאָזיגער ענטדעקונג פון יודישען געלעהרטען האָט דייטשלאַנד געהאַט די מעגליכקייט אין משך פון פיר יאָהר צו פיהרען דעם קריג געגען דער גאַנצער וועלט.

אין דייטשלאַנד איז דער נאָמען פון האַבער'ן געוואָרען דעמאָלט אויסערגעוועהנליך פּאָפּולער, וועגען איהם האָט מען געשריבען אָהן אַ שיער אַרטיקלען, די צייטונגען האָבען איהם אָנגערופען דער רעטער פון לאַנד. קייזער ווילהעלם האָט איהם פּערזענליך געדאַנקט און ערקלערט, אַז ער האָט גאָרנישט קיין ווערטער אויסצודריקען דעם דאַנק פון לאַנד פאַר זיינע וויסענשאַפטליכע אַרבייטען און דערגרייכונגען. פריץ האַבער איז געשטעלט געוואָרען בראש פון דער דייטשער גאַז־קריגס־פיהרונג.

ווען דער קריג האָט זיך פערענדיגט, האָט האַבער בעקומען דעם נאָבעל־פּרייז פאַר זיינע אַרבייטען אויפ'ן געביט פון כעמיע. ווייל מען דאַרף געדענקען, אַז די וויסענשאַפטליכע ערפינדונגען פון האַבער'ן האָבען אַ בעדייטונג נישט בלויז פאַר קריגס־צוועקען, נאָר אויך פאַר פרידליכער פּראָדוקציע, פאַר לאַנדווירטשאַפט, ביי דער פּראָדוקציע פון בעמיסטיגונגען. פון עקספּאָרטירען די פּראָדוקטען, וועלכע ווערען אין דייטשלאַנד אויסגעאַרבייט לויט די מעטאָדען פון האַבער'ן, זענען אין לאַנד פאַר דער צייט אַריינגעפלאָסען מיליאַרדען מאַרק.

און איצט האָט זיך אַרויסגעוויזען, אַז אָט דער געלעהרטער, וועלכער איז מיטגליד פון אַלע וויסענשאַפטליכע אַקאַדעמיעס אין דער וועלט, איז נישט קיין ריינער אַריער. אמת, איהם האָט מען נישט „בעאורלויבט", ווי פיל אַנדערע יודישע געלעהרטע, ער האָט זיך אַליין אַנגעגעבען אין דימיסיע און די דימיסיע איז אַפילו נישט אָנגענומען געוואָרען. אָבער עס איז לייכט זיך פאָרצושטעלען דעם מאָראַלישען צושטאַנד פון דעם רעטער פון דייטשלאַנד, ווען ער מוז זיך צוקוקען צו דער פינסטערער וואַקכאַנאַליע, וועלכע קומט איצט פאָר אין דייטשלאַנד. מען דאַרף בעמערקען, אַז איינאיינעם מיט'ן פּראָפעסאָר האַבער האָבען זיך אָנגעגעבען אין דימיסיע זיינע צוויי נאָהענטסטע מיטאַרבייטער, די פּראָפעסאָרען פרוינדליך און פּאָלאַני.

„ער" אַליין האָט גענומען דאָס וואָרט

ראַמאַן דמאָווסקי האַלט, אַז די יודען־פראַגע איז דאָס וויכטיגסטע פּראָבלעם פון אונזער צייט

אין דער „גאַזעטאַ וואַרשאַוסקאַ" האָט גענומען אַ וואָרט צו דער יודען־אויסראָטונג, וואָס ווערט דורכגעפיהרט אין דייטשלאַנד, „ער" אַליין, דער פּויבסט פון דער ענדעציע, ראָמאַן דמאָווסקי. די טעמע איז זעהר אַ דאַנקבאַרע און דער טעאָרעטיקער פון באָיקאָט און פון נאַציאָנאַליסטישען געדאַנק אין פּוילען פערנעמט זיך צו דער זאַך אין גרויסען מאַסשטאַב. נעכטען איז געווען אָפּגעדרוקט דער ערשטער פון אַ גאַנצען ציקל אַרטיקלען וועגען „די יודען אין צוואַנציגסטען יאָהרהונדערט".

דמאָווסקי האַלט, אַז דאָס, וואָס עס קומט איצט פאָר אין דייטשלאַנד מיט די יודען, איז די מעכטיגסטע פּאָליטישע געשעהעניש פון מאָמענט. ערשטענס, קומט עס פאָר אין אַ לאַנד מיט אַ בעפעלקערונג פון זעכציג מיליאָן איינוואוינער, צווייטענס, ליגט די סיבה אין דער בעדייטונג פון דייטשען יודענטום, וועלכעס איז געווען דער מיטעלפּונקט, וואָס האָט פערבונדען די יודען פון מזרח מיט די יודען פון מערב.

„אין דייטשלאַנד האָט צום ענערגישסטען געאַרבייט דער יודישער געדאַנק. דאָרט זענען דער עיקר געבוירען געוואָרען די יודישע אידעען און פּלענער, פון דאָרט איז אַרויס די אָנפיהרונג. ענדליך וועגען דער בעדייטונג פון דער דאָזיגער ערשיינונג דעצידירט די אונגעהויערע קאָנסעקווענץ, מיט וועלכער דאָס דייטשע פאָלק האָט אונטערגענומען די אָפּריינִיגונג פון לאַנד פון יודענטום און פון אַלעמדינג, וואָס שטאַמט פון יודען און דינט זיי.

„עס איז קיין ספק נישט, שרייבט דמאָווסקי ווייטער, אַז עס האָט זיך אומגעווענדעט אַ גרויס בלאַט אין דער געשיכטע פון די יודען: עס האָט זיך אָנגעהויבען די ירידה פון יודענטום. די ירידה האָט זיך אָנגעהויבען נישט דערפאַר, ווייל אין דייטשלאַנד איז היטלער געקומען צו דער מאַכט: זיין זיג איז נישט קיין סיבה, נאָר אַ רעזולטאַט. די ירידה פון דער יודישער מאַכט אין דער וועלט האָט אין דער צייט פון נאָכ'ן קריג בעוויזען אַזוי ווייט זיך צו רוקען פאָראויס, אַז עס איז מעגליך געוואָרען, דאָס אין צענטער פון אייראָפּע זאָל זיך בעווייזען אַן אַנטי־יודישע רעגירונג, וועלכע האָט צושמעטערט די גאַנצע אָפּאָזיציע און איז מיט אַ גלייכען וועג אַוועק אין דער ריכטונג פון אויסראָטען די יודען אין איהר לאַנד.

„די געשיכטע פון די יודען איז רייך אין מפּלות, וואָס דאָס האָט געשאַפען פאַר די יודען דעם נאָמען פון אומגליקליכסטען פאָלק. פון די דאָזיגע קאַטאַסטראָפעס זענען די יודען שטענדיג אַרויס גאַנץ און זיי האָבען זיך אויסגעשלאָגען די פערלוסטען מיט אַ רייכען פּראָצענט. היינט פיהלען זיי און זיי פערשטייען אַפילו, אַז עס איז געקומען די צייט פון דער גרויסער קאַטאַסטראָפע. זיי פערטראַכטען זיך, איבער דעם, ווי לאַנג זי וועט דויערען און ווען וועט קומען די צייט פון רעוואַנש. עס דאַכט זיך אָבער, אַז דאָ האָבען זיי אַ טעות. דאָס אַנאַליזירען די מקורות פון דער קאַטאַסטראָפע, וועלכע האָט זיך איצט אָנגעהויבען, ווייזט גיכער אַרויס, אַז מיר האָבען דאָ צו טון מיט עפּעס בעדייטענד גרעסערעס פאַר די פריהערדיגע קאַטאַסטראָפעס. נאָך דער גלענצענדסטער קאַריערע, וועלכע די יודען האָבען ווען עס איז געמאַכט אין זייער פערגאַנגענהייט, גייט די געשיכטע אַריין אין אַ פעריאָד פון ענטגילטיגער ליקווידאַציע פון די יודישע איינפלוסען און פון יודענטום בכלל אַלס פאַקטאָר אין דער געשיכטע. עס איז נאָר אַ פראַגע ווי לאַנג דער דאָזיגער פעריאָד וועט דויערען. צום אומגליק פאַר די יודען פון אונזער צייט, ווען די פיהרענדע ספערען מאַכען פערצווייפעלטע אַנשטרענגונגען, כדי איינצוהאַלטען דעם גאַנג פון דער געשיכטע, קומען אומגעהויער וויכטיגע געשעהענישען איינע נאָך דער צווייטער מיט אַן אונערהערטער שנעלקייט.

„די יודען־פראַגע וואַרפט זיך אין די אויגען אַפילו פון די, וועלכע האָבען זי קיינמאָל נישט געוואָלט זעהען. זי ווערט אַמשר די וויכטיגסטע פון אַלע, וועלכע דער היסטאָרישער איבערבראָך האָט געשטעלט פאַר אונזער ציוויליזאַציע. און דערווייל איז די וועלט נישט ווי געהעריג צוגעגרייט צו דער פראַגע. קודם כל הערשט נישט אין קיין שום געביט אַזאַ איגנאָראַנץ, אַזאַ פלאַכקייט פון אורטייל, אַזאַ אונפעהיגקייט פון ריכטיגער און לאָגישער בעטראַכטונג".

מען קאָן זאָגען, אַז די דאָזיגע אונפעהיגקייט ווייזט צום בעסטען אַרויס די ענדעציע און איהרע גדולים, וועלכע רעדען און שרייבען אַזוי פיל וועגען יודען און וועגען דער יודען־פראַגע. עס איז אַ בעקאַנטע זאַך: די יודען־פראַגע איז פאַר די ענדעקעס אַזוי גרויס, אַז זי פערשטעלט פאַר זיי אַלע אַנדערע. זיי זענען, אַ שטייגער, גרייט אינגאַנצען צו איגנאָרירען די געפאַהר פון די היטלעריסטישען רעזשים פאַר פּוילען, ווייל אין זיינע אויפטועהן זעהען זיי קיין שום אַנדערע זאַך, אַ חוץ זיין ווילדע פערניכטונג פון די יודען.

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער רעבע

נייער פאלקסבלאט

מיטוואך 10 יד אייר תרצ"ג

מאי

זון-אויפגאנג 3.53
זון-אונטערגאנג 7.13

פאבאר פון יאהרגאנג 1912

היינט, מיטוואך, דעם 10 ד. ח. דארפען זיך שטעלען פאר דער קאמיסיע נומער 1 (אל. קאשטשושקי 21) די פאבאראוועס פון יאהרגאנג 1912, וואס וואוינען אויפ'ן שטח פון 3-טען קאמיסאריאט מיט דעם אות:

G

פאר דער פאבאר-קאמיסיע נומער 2 (אגראדאווא 34) דארפען זיך שטעלען די פאבאראוועס פון יאהרגאנג 1912, וואס וואוינען אויפ'ן שטח פון 1 פאליציי-קאמיסאריאט מיט די פאמיליען-נעמען אויף די אותיות:

R T U W

פאר דער פאבאר-קאמיסיע נומער 3 (פיעטרקאווער 165) די פאבאראוועס פון יאהרגאנג 1911, וואס וואוינען אויפ'ן שטח פון 5-טען קאמיסאריאט מיט די אותיות:

P R S Sch Sz Ś T U W Z Ź Ż

מארגען, דאנערשטאג, דעם 10-טען ד. ח. דארפען זיך שטעלען פאר דער קאמיסיע נומער 1 (אל. קאשטשושקי 21) די פאבאראוועס פון יאהרגאנג 1912, וואס וואוינען אויפ'ן שטח פון 3-טען קאמיסאריאט מיט די אותיות:

E I M

פאר דער פאבאר-קאמיסיע נומער 2 (אגראדאווא 34) די פאבאראוועס פון יאהרגאנג 1912, וואס וואוינען אויפ'ן שטח פון 4 קאמיסאריאט מיט די אותיות:

A B C D E

פאר דער פאבאר-קאמיסיע נומער 3 (פיעטריקאווער 165) די פאבאראוועס פון יאהרגאנג 1911, וואס וואוינען אויפ'ן שטח פון 9-טען קאמיסאריאט

אלע אותיות.

דער סכסוך איז דער „ווידזעווער מאנופאקטור" ווערט ליקווידירט

(2) נאך די אונטערהאנדלונגען די לעצטע טעג, האלט דער סכסוך אין דער „ווידזעווער מאנופאקטור" ביים ליקווידירט ווערען.

היינט וועלען אדורכגעפיהרט ווערען די ענדגילטיגע געשפרעכען וועגען די לוין-בעדינגונגען אין דער וועבעריי, וועלכע ארבייט שוין, הגם נישט אלע פאסטולאטען פון די וועבער זענען זאכגעגעבען געווארען.

פערגרעסערט די ארבייט ביי שייבלערן

(2) נעכטען האט אנגעהויבען צו ארבייטען ביי שייבלערן די אזויגערופענע דינע שפינערי, וואו עס זענען בעשעפטיגט 200 ארבייטער, און די נייע וועבעריי, וואו עס איז אויך אריינגענומען געווארען א צאהל ארבייטער.

אפטייקען
היינטיגע נאכט-דיזשורען

(2) היינט ביינאכט דיזשורירען: ק. ליינוועבער (פרייהייטס-פלאץ 2), י. הארטמאן (מלינארסקא 1), וו. דאנילעצקי (פיעטריקאווער 127), א. פערעלמאן (ציגעל-גאס 32), י. צימער (וואולטשאנסקא 37), פ. וואיטשיצקי (נאפיורקאווסקיעגא 27).

זעלבסטמארד פון יודישען א סטודענט

(2) נעכטען ביינאכט איז אויף אנדזשעיא 31 ארויסגעשפרונגען פון צווייטען שטאק דער סטודענט פון ווארשאווער אוניווערסיטעט — דער 29-יעהריגער איזידאר קאפלאן.

אין א גוסס'ן צושטאנד האט מען איהם אפגעפיהרט אין שפיטאל אויף דער דרעווגאווסקא-גאס.

דער זעלבסטמערדער האט געליטען פון א שטארקער נערווען-דערשיטערונג.

די סאוויעטישע מיסיע אין לאדז
א ספעציעלע אויסשטעלונג פון טעקסטיל-סחורות

(2) ווי ס'איז שוין געמאלדען געווארען, איז נעכטען 1 ביינאכט אנגעקומען קיין לאדז די סאוויעטישע האנדעלס-מיסיע, אין בעשטאנד: פונ'ם פערטרעטער פון פאלקס-קאמיסאר פאר'ן סאוויעטישען אויסערן-האנדעל, איוואן וואסיליעוויטש באיעו — פארזיצער פון דער דעלעגאציע; פארזיצער פון דער אימפארט-סעקציע אין דער אפטיילונג פאר וואלוטע-ענינים ביים סאוויעטישען האנדעלס-קאמיסאריאט — פיאדאר גריגאריעוויטש קיסיעלעוו; פרעזעס פון „סאוזפאלטארג" אין מאסקווע—מיכאל פירסאוו; פערטרעטער פונ'ם פארזיצער אין דער דעלעגאציע — א. טאמארין; פארזיצער פון „סאיוזמעט אימפארט" — י. כאזאנאוו.

מצד „פאלראס" נעהמט אין דעם אויספלוג אנטייל דער ווארשאווער דירעקטאר פון דער אינסטיטוציע, ה. קאספעראוויטש.

דעם צענטראלען פוילישען קאמיטעט צו אויפנעהמען דעם אויספלוג רעפרעזענטירט דער וויצע-פרעזעס פון פעדבאנד פון די האנדעלס-אינדוסטריע-קאמערן, דער געוועז. האנדעלס-אינדוסטריע-מיניסטער, סענאטאר איוואנאווסקי, וועלכער בעגלייט דעם אויספלוג.

חוץ מזה נעהמט אין דעם אויספלוג אנטייל דער דעלעגירטער דורכ'ן אויסערן-מיניסטעריום, ראט מאן זשמיגראדסקי.

די סאוויעטישע געסט האבען פערבראכט די נאכט אין די שלאף-וואגאנען.

ארום 9 אין דער פריה זענען אנגעקומען אויפ'ן וואגזאל פארשטעהער פון לאדזער ווירטשאפטליכע ספערען, און די רעפרעזענטאנטען פון דער לאדזער האנדעלס און אינדוסטריע-קאמער און די פערזאנען פון: פרעזעס באטשינסקי, פרעזעס פידלער, דירעקטאר בייער און א רייהע פערזאנען פון דער אינדוסטריע-וועלט.

מען האט די געסט אפגעפיהרט אין „גראנד האטעל", פון וואנען זיי זענען 10 א זייגער מיט 7 אויטאס, אנגעקומען אין דער צענט'ראלע פון דער פירמע „שייבלער און גראהמאן".

דער פרעזעס גענ. ד"ר מאצישעווסקי האט זיי אויפגענומען און געגעבען זיי פערשידענע דערקלערונגען אין דער פראנצויזישער שפראך.

די דעלעגאציע איז דערנאך איינגעלאדענט געווארען אינ'ם גרויסען זיצונגס-זאל, וואו עס איז ספעציעל איינגעארדענט געווארען אן עקספאזיטע אויסשטעלונג פון די אלע ארטיקלען, וואס די פירמע ארבייט אויס. די דאזיגע אויסשטעלונג האט געמאכט אויף די סאוויעטישע געסט אן אויסגעצייכנטען איינדרוק.

זיי האבען אויך בעזוכט די וועבעריי, שפינעריי, אפרעטור א. א. וו.

האלב 1 האבען די געסט בעזוכט די פאבריק פון „ס. באַרטשינסקי".

האלב 3 זענען זיי אנגעקומען אין דער האנדעלס-אינדוסטריע-קאמער אויף א פריהשטיק, און דערנאך האט זיך, נאך א קורצען אפרוה, אנגעהויבען אין דער קאמער א קאנפערענץ מיט'ן אנטייל פונ'ם פרעזידיום און דער דירעקציע פון דער קאמער, ווי אויך א רייהע פערבעטענע פארשטייער פון דער לאדזער אינדוסטריע-וועלט: סאלאדזי און וויאלעט (פון דער פירמע „אלארט, רוסא), פרעזעס גוסטאוו גייער, די דירעקטארען לאכערט, קראסוסקי, פרעז. געג. ד"ר מאצישעווסקי, פרעז. ק. וו. שייבלער, פרעזעס אייטינגאן, ראטמאן ווישעוויאנסקי, פרעז. י. לעווושטיין, די דירעקטארען: אכלעט, זייפעלד, ר. שווייקערט, וול. שרעדניצקי, סט. פאוולאווסקי, י. מילקער, פר. האפפמאן, ה. בורשע, ראטמאן י. ראזען, ד. פוקס, איגנאז. ע. הירשבערג און א רייהע אנדערע.

אויף דער דאזיגער קאנפערענץ זענען אויך פערבעטען געווארען לאדזער פארשטעהער פון סאוויעטישע אונטערנעהמונגען.

עס זענען בעהאנדעלט געווארען פראגען, וואס זענען נוגע דער בהדרגה'דיגער פערברייטערונג פון דער ווירטשאפטליכער צוזאמענארבייט צווישען פוילען און די סאוויעטען — אין נאמען פון דער פיליאהריגער טראדיציע.

אין די דאזיגע ווירטשאפטליכע קרייזען האלט מען, אז דער בעכטיגער וויזיט פון דער סאוויעטישער דעלעגאציע אין לאדז וועט האבען א וויכטיגע בעדייטונג פאר דער לאדזער אינדוסטריע.

בעכטען נאך, אין די אווענד-שעה'ן האט די דעלעגאציע פערלאזט לאדז.

ערב א נייעם שטרייק אין דער טעקסטיל-אינדוסטריע

(2) עהערנעכטען איז פארגעקומען א פערוואלטונגס-זיצונג פון טעקסטיל-פערבאנד ז. ז. ז., אויף וועלכער עס איז בעהאנדעלט געווארען בלויז די פראגע פון די איצטיגע סכסוכים אין דער טעקסטיל-אינדוסטריע.

די רעפערענטען האבען די גאנצע שולד אין די סכסוכים ארויפגעווארפען אויף די פאבריקאנטען, וועלכע מיידען אויס די לוין-טאריפען פונ'ם קאלעקטיווען אפמאך.

נאך א לענגערער דיסקוסיע, איז אנגענומען געווארען פאלגענדע רעזאלוציע:

„די פערזאמעלטע האבען בעשלאסען זיך צו ווענדען צו דער וואיעוואדען-מאכט און צום מיניסטעריום פאר געזעלשאפטליכער שוץ וועגען אנפעהמען מיטלען, וואס זאלען צווינגען די פאבריקאנטען צו האנארירען די אפמאכען, וועלכע זיי האבען גוטוויליג אונטערגעשריבען. אויב די פאבריקאנטען וועלען ווייטער אזוי האנדלען — וועט דער ז. ז. ז. זיין געצוואונגען אנצונעהמען שארפערע מיטלען ביז צום פראקלאמירען א שטרייק אין דער טעקסטיל-אינדוסטריע".

אין שייכות דערמיט, ווערט אין דער נאהענטסטער צייט צוזאמענגערופען א קרייז-צוזאמענפאהר פון פארשטעהער פון ז. ז. ז. פון דער גאנצער לאדזער פראווינץ.

היינט—א שטאנד-געריכט אין לאדז
דער בעטלער-מערדער און זיין ווייב די שוואנגערע בעטלער-מערדערין

(2) היינט, 10 אינדערפריה, קומט פאר אין קרייז-געריכט, זאל נומער 1, א שטאנד-געריכט איבער'ן 31-יעהריגען פראפעסיאנעלען בעטלער, סטאניסלאוו דזשיעוואַרסקי, וועלכער האט בשותפות מיט זיין ווייב, די בעטלערין קלארא דזשיעווארסקא — דעם 23-טען מערץ ה. י. דערמארדעט און בערויבט דעם פוהרמאן פון א געוויסען שלום קיאווסקי — פראנציסעק זאוואדזקי, און איהם בעגראבען אין א פעלד, אין דער גמינע לוטשמיעזש, 105 מעטער פון לענטשיצער שאסעע.

דער מערדער איז אין א צייט שפעטער געכאפט געווארען, און ער האט זיך מודה געווען אין בעגיין זיין שרעקליכען טאט, דערקלערענדיג, אז ער האט ביי דעם דערמארדעטען צוגענומען דעם פעלץ, די שטיוועל, וועלכע ער האט פערקויפט פאר 46 זלאטעס. די 25 זעק האבער, וואס זאוואדזקי האט געפיהרט אין וואגען, האט דער מערדער אויך פערקויפט.

דאס ווייב זיינס מיידט אויס א שטאנד-געריכט, ווייל זי שוואנגערט.

אפיציעלער קאמוניקאט
וועגען ארבייטסלאזען-פאנד און ארבייטס-פאנד

אין שייכות דערמיט, וואס דעם 1. אפריל ה. י. איז ענטשטאנען דער ארבייטס-פאנד, קלערט אויף די פערוואלטונג פון קרייז-ארבייטסלאזען-פאנד אין לאדז, אז דאס געזעץ וועגען ארבייטס פאנד פיהרט נישט איין קיין שום ענדערונג אין דעם געזעץ וועגען פערזיכערען אויפ'ן פאל פון ארבייטסלאזיגקייט, און אז די ארבייטס-ווארשטאטען זענען מחויב ווייטער צו צאהלען אין ארבייטסלאזען-פאנד, אונאפהענגיג פון די נייע אפצאהלען לטובת'ן ארבייטס-פאנד, וואס זענען איינגעפיהרט געווארען פונ'ם 1-טען אפריל.

געשאפען א קוואליפיקאציע-קאמיסיע ביים לאדזער פאלעסטינא-אמט

אין הסכם מיט די אנווייזונגען פונ'ם צענטראלען ארץ-ישראל אמט אין ווארשא איז אין פאלעסטינא-אמט פארגעקומען א זיצונג מיט דער בעטייליגונג פון די פערטרעטער פון אלע ציוניסטישע גרופירונגען אין לאדז.

דער סעקרעטאר פון א"י-אמט, ה' ראטקאפ, טיילט מיט, אז לויט'ן בעשלוס פונ'ם צענטראלען א"י-אמט דארפען אומעטום געשאפען ווערען עליה-קאמיסיעס, וועמענס אויפגאבע עס איז צו קוואליפיצירען די קאנדידאטען אויף סערטיפיקאטען. אזא קוואליפיקאציע-קאמיסיע דארף אויך געשאפען ווערען אין לאדז.

נאך אקורצען מייגונגס-אויסטויש ווערט בעשלאסען: 1) צו קאנסטיטואירען די קאמיסיע לויט די אנווייזונגען פון צענטראלען א"י-אמט, 2) די קאמיסיע בעשטעהט פון 5 פערזאן, צו איין פארשטעהער פון יעדער גרופירונג: ציוניסטישע ארגאניזאציע, „מזרחי", „התאחדות", „פועלי ציון", ציוניסטען רעוויזיאניסטען, 3) דער סעקרעטאריאט ווערט בעאויפטראגט אויסצוארבייטען א רעגולאמין פאר דער ארבייט פון דער קוואליפיקאציע-קאמיסיע.

פאלקס-שול ביי דער „ראדזשינא וואיסקאווא"

ביי דער „ראדזשינא וואיסקאווא" אין לאדז ווערט געעפענט א ספעציעלע פאלקס-שול.

עס ווערען אנגענומען איינשרייבונגען פון קינדער נישט נאר פון מיליטער-לייט, נאר אויך פון ציווילע. טעגליך פון 12 ביז 1 בייטאג אויף יעזשעגא 5/7.

בעשלוסען פון דער נעכטיגער מאגיסטראט-זיצונג

(2) אויף דער נעכטיגער זיצונג פון מאגיסטראט, וואס האט געדויערט 5 שעה, זענען אנגענומען געווארען 39 בעשלוסען, און צווישען זיי וועגען דעם, אז דער מאגיסטראט זאל זיך ווענדען צום שטאט-ראט מכח א בעפולמעכטיגונג וועגען איינקאסירען דעם מיליטער-שטייער, וועגען וואס ס'איז דעם 2. מערץ אנגענומען געווארען א פארשלאג, מען זאל איהם נישט איינמאנען.

וועגען פערדינגען דעם סטאוו פונ'ם פארק לודאווי אויף קאנסטאנטינער פאלעשיע אויף 20 יאהר די געוועז. פאליטישע ארעסטאנטען, צום עקספלאטירען זומער אלס באד און שווים-ארט און ווינטער אלס גליטש-פלאץ.

עס איז אויך בעשלאסען געווארען צו רעגולירען דעם ענין פון צו שטארק פערשטעלען די גאסען מיט ביידלעך, קרעמלעך א. א. וו. דורכ'ן איינפיהרען אפצאהלען פאר זיי — אפהענגיג פונ'ם ארט — אין דער הויך פון 1,10, 2,20 און 3,30 זלאטיס יעהרליך.

—=):ס:(=—

דריי אויפגעהאנגענע
מען האט זיי ארונטערגענומען פון די שטריק טויטערהייט

(2) נעכטען האט זיך אין זיין אייגענער וואוינונג (ספאצעראווא 3) אויפגעהאנגען דער 40-יאהריגער ארבייטסלאזער וולאדיסלאוו טשאיא.

פון דער שטריק האט מען איהם ארונטערגענומען א טויטען, און מ'האט איהם אוועקגעפיהרט אין פראזעקטאריום אויף לאנקאווא.

אויף קילינסקיעגא 125 האט זיך אויף א האק פון א לאמפ אויפגעהאנגען דער 30-יעהריגער ראמאן זאבלאצקי.

אויף אקשעי 21 האט זיך אויפגעהאנגען דער 36-יאהריגער עדווארד וואיטשעכאווסקי. דער טויטער קערפער איז איבערגעלאזט געווארען אויפ'ן ארט.

בעסטיאַליש ערמאָרדעט אַ פיה-הענדלער
דעם מערדער האָט מען שוין געכאַפּט און אַרעסטירט

(א) נעכטען ביינאַכט איז אויף אַ בעסטיאַלישען אופן דערמאָרדעט געוואָרען אין זיין אייגענעם וואָגען דער 25-יעהריגער פיה-הענדלער יאַן קעמפּא פון גראָכאָליצע, נעבען פּאַביאַניץ.

ביי דעם דערמאָרדעטען האָט מען צוגעראַבט אַן ערך 700 זלאָטעס. וואָס ער האָט מיטגעפיהרט מיט זיך אויף איינצוקויפען חזירים.

שפּעטער האָט פּאָליציי געכאַפּט דעם מערדער, דעם 52-יעהריגען ווילהעלם וואַלדעמאַן פון בעלכאַטאָוו, וועלכער — ווי עס האָט זיך אַרויסגעוויזען — האָט זיך אַרויפגעבעטען צו קעמפּאַ'ן אויפ'ן וואָגען, און פון הינטערווייליכץ איהם מכבד געווען מיט אַ האַק איבער'ן קאָפּ...

ער האָט זיך שוין מודה געווען, און דערקלעהרט, אַז ער האָט קעמפּאַ'ן אַזוי צוהאַקט אויף שטיקער, ווייל יענער האָט זיך נאָך גבריהרט, און ער, דער מערדער, האָט מורא געהאַט, אַז ער וועט אַנהויבען שרייען.

ער האָט זיין קרבן בעזוכט, צוגערויבט 670 זלאָטעס, דערנאָך צוגעדעקט דעם בר-מנן מיט זעק, און געלאָזט דעם פערד אַליין צו פאַרקערעווען אין קעמפּאַ'ס הויף...

דער מערדער וועט געשטעלט ווערען פאַר אַ שטאַנד-געריכט.

שאַפען נייע מעגליכקייטען פאַר אַ מאַסען-עמיגראַציע קיין א"י
גרויסע אַקציע פון קרן קימת לישראל

היינטיגע וואָך האָט זיך אָנגעהויבען די גרויסע איינמאָליגע זאַמעל-אַקציע, וועלכע איז פּראָקלאַמירט געוואָרען דורך דעם קק"ל-דירעקטאָריום אין ירושלים אין צוזאַמענהאַנג מיט די בעפאָרשטעהענדע באָדען-קניות און דער גרינדונג פון „מחנות הפּועלים", וואָס איז אונטערגענומען געוואָרען דורך דעם קרן-קימת לישראל.

אין שייכות דערמיט איז די פאַרגאַנגענע וואָך פאָרגעקומען א רייהע זיצונגען פון קק"ל מיט די קאָמיטעטען פון די פאַרשידענע ציוניסטישע גרופּירונגען און אָרגאַניזאַציעס מיט'ן אָנטייל פון לייטער פון צענטראַל-ביוראָ פון קק"ל אין פּוילען ה' א. ל. בלאָך. אויף די זיצונגען זענען אַרומגערעדט געוואָרען פאַרשידענע קק"ל-פּראָבלעמען, וועלכע זענען אַקטועל בעזונדערס צוליב דער איצטיגער פאַרשטאַרקטער עליה קיין ארץ-ישראל און אויך דער פּלאַן פון דער פּראָקלאַמירטער איינמאָליגער זאַמעל-אַקציע. די קאָמיסיעס פון די ציוניסטישע גרופּירונגען האָבען בעשלאָסען תיכף אָרגאַניזירען זייערע עלטערע עסקנים און זיי מתחייב זיין פאַר אַן אַקטיווען אָנטייל אין דער אַקציע.

עס איז קיין שום ספק, אַז די דאָזיגע זאַמלונג, וועלכע איז פאַרבונדען מיט שאַפען מעגליכקייטען פאַר נייע באָדען-קניות פון קק"ל און דער רעאַליזירונג פון פּלאַן פון די מחנות הפּועלים (אַרבייטער-לאַגערן), וועט וואַרים אויפגענומען ווערען דורך דער גאַנצער היגער יודישער בעפעלקערונג, וועלכע וועט אַרויסווייזען איהר גרייטקייט מיטצוהעלפען און פאַרשנעלערען דעם טעמפּאָ פון דעם ארץ-ישראל-אויפבוי.

—=):o:(=—

אקופּאַציע פון פּאַסעלט'ס פאַבריק אין זגערזש

(2) פאַריגע וואָך איז אויסגעבראָכען אַ שטרייק אין דער פאַבריק פון פּאַסעלט'ן אין זגערזש.

די 700 שטרייקענדע אַרבייטער האָבען די פאַבריק אָקופּירט.

אַלע ביז-איצטיגע אינטערווענצען, האָבען קיין רעזולטאַט נישט געגעבען און דער שטרייק דויערט ווייטער.

קבלת-פּנים פאַר זלמן זילבערצווייג
קומט היינט פאַר אין וואַרשא

היינט קומט פאָר אין וואַרשא אין טעאַטער „נאָוואָשטשי" אַ גאַלאַ-באַנקעט פּעסטיוואַל לכבוד'ן רעדאַקטאָר פון יודישען טעאַטער-לעקסיקאָן, זלמן זילבערצווייג.

אין דעם קבלת-פּנים בעטייליגען זיך די אַרטיסטען: לוסי און מישאַ גערמאַן, פּסחקע בורשטיין, מנחם רובין, ד"ר פּאָול באַראַטאָוו, פּאָול ברייטמאַן, דוד זיידערמאַן, וויערא קאַניעווסקאַ, יוכבד זילבערג, זיגמונט טורקאָוו, ש. לאַנדוי, קלאַרא סעגאַלאָוויטש, הערמאַן פעניגשטיין, מאַלי פּיקוס, אידאַ קאַמינסקאַ א. אַנר.

פער'משפּט 2 געגנערינס פונ'ם „פּרו ורבו"...

(2) דאָס קרייז-געריכט האָט נעכטען געמשפּט די 2 פרויען — די 42-יעהריגע העלענאַ היידוק און די 30 יעהריגע מאַריאַ קאָנדיס, דערפאַר, וואָס זיי האָבען דעם 24 דעצעמבער פ. י. אָפּגעטריבען אַ קינד אַ געוויסער עוגעניאַ ערטמאַן פון כאַיני יזאַגלאַבי 59), וועלכע איז פון דער אָפּעראַציע געשטאָרבען...

די עדות האָבען דערקלערט, אַז די „כירורגין" היידוק איז א זנאַכערקע און האָט זיך געלערנט אַקושאַרעריי פון פּראַקטיק — פון „אָפּנעהמען קעלבלעך"...

ביידע בעשולדיגטע האָבען בעקומען א פּסק דין — צו אַנדערטהאַלבען יאָהר זיצען.

טעאַטער „סקאַלאַ", שרודמיעסקאַ 15.
מ. ווינדער פּרעזענטירט די גאַסטשפּילען פון די אַמעריקאַנער סטאַר'ס
לוסי און מישאַ גערמאַן

צוליב גרויסן ערפאָלג אויפ'ן אַלגעמ. פאַרלאַנג נאָר נאָך עטליכע געציילטע טעג!
פון פרייטאַג, ד. 12-טן ביז דאָנערשטאַג, ד. 18 מאַי איינשליסליך, 9 אָוונט
שבת ד. 13 מאַי 4 נ"מ דער גרויסער אַמעריק. שלאַגער
מאַמע און שוויגער
אויף נאָך 15 גאַסטשפּילען
זונטאַג, ד. 14 מאַי, 12 בייטאָג — ספּעציעלער פרימאָרגן פאַר די ברייטע מאַסן און אַרבייטער-אינטעליגענץ. פּרייזן פון 50 גר. ביז 1.50
מאַמע און שוויגער
שבת בייטאָג, מאָנטאָג און דאָנערשטאָג פּרייזן פון 60 גר. ביז 2.20
בילעטען צו בעקומען אין קאַסע פון טעאַטער.

וויסטער סוף פון אַ יוגענדליכען נואף

(א) אין דאָרף אָשיני, בזשעזשינער קרייז איז עס געשעהן:

דער 18-יעהריגער פּויערן-זוהן מאַריאַן סלוסאַרעק האָט פאַרנאַרט אין אַ וועלדעל די 14-יעהריגע וואַנדאַ וואַשיק, און זי געוואָלט פאַרגוואַלטיגען.

דאָס מעדעל האָט געמאַכט אַ גוואַלד — איז אָנגעקומען פּאָליציאַנט.

סלוסאַרעק האָט גענומען אַנטלויפען און שיסען אויפ'ן פּאָליציאַנט פון א רעוואָלווער.

דער פּאָליציאַנט האָט דאַן אויסגעשאָסען פון זיין ביקס און געטראָפען דעם יונגעל אין פוס...

סלוסאַרעק האָט דערזעהן, אַז ראַטעווען זיך פון אַן 'אַרעסט וועט ער זיך שוין נישט — האָט ער זיך אַריינגעשאָסען א קויל אין קאָפּ אַריין, און איז באַלד גע שטאָרבען.

גראַנדיעזער „הזמיר"-קאָנצערט
מיט'ן אָנטייל פון וועלט-בעריהמטען
אויבער-קאַנטאָר ישראל אלטער
פון האַנאָווער צום ערשטען מאָל
„וואַלפּורגיס-נאַכט" פון מענדעלסאָן

אַ שטאַרקע פּעראינטערעסירונג האָט אַרויסגערופען דער קאָנצערט, וואָס עס אָרדענט איין דער היגער „הזמיר" דעם קומענדיגען דינסטאָג דעם 16. ה. ח. אין פילהאַרמאָניע זאַל, אויף וועלכען עס וועט צום ערשטען מאָל אין לאָדז אויסגעפיהרט ווערען דאָס גרויסע מייסטער-ווערק „וואַלפּורגיס-נאַכט" פון מענדעלסאָן באַרטאָלדי.

דער פאַקט, אַז אין קאָנצערט נעהמט אָנטייל דער וועלט-בעריהמטער אויבער-קאַנטאָר פון האַנאָווער ה' ישראל אַלטער, האָט אַרויסגערופען גרויס צופרידענהייט אין אַלע היגע מוזיקאַלישע קרייזען, וועלכע גאַרען צו הערען דעם גרויסען מוזיקער, ווי ער האָט זיך שוין קונה שם געווען אין אונזער שטאָט מיט זיינע אַרויסטריטען אין פאַריגען יאָהר.

אין קאָנצערט נעהמען אָנטייל דער געמישטער כאָר און אָרקעסטער פון „הזמיר", פילהאַרמאָנישער אָרקעסטער און די סאָליסטען: לעווין, העכט, ז. לעווין. מיט דער לייטונג פון קאָנצערט פיהרט אָן דער בעקאַנטער מוזיקער און דיריגענט י. זאַקס.

ה' אַלטער וועט אויך אין ערשטען טייל פון פּראָגראַם זינגען אַ רייהע אַריעס און לידער אין בעגלייטונג פון פילהאַרמאָנישען אָרקעסטער.

עס האַלט ביי אַ שטרייק אין דער בוי-אינדוסטריע

(2) אַזוי ווי די אונטערהאַנדלונגען אין אַרבייטס-אינספּעקטאָראַט וועגען שליסען אַ קאָלעקטיווען אָפּמאַך אין דער בוי-אינדוסטריע זענען, מחמת דער פאַר'עקשנ'טער שטעלונג פון די אַרבייטס-געבער, איבערגעריסען געוואָרען — האַלט עס ערב אַ שטרייק אין דער דאָזיגער בראַנזשע.

וועגען אָננעהמען אַ דעצידירענדען בעשלוס, וועט זונטאָג, דעם 14. ד. ח. פאָרקומען אַן אַלגעמיינע פאַרזאַמלונג פון די בוי-אַרבייטער.

ל"ג בעומר דער טאָג פון דער יודישער פרוי פאַר ארץ-ישראל
טראַדיציאָנעלער ל"ג-בעומר-אָוונט פון „וויזאָ" לטובת דעם קק"ל

זייט עטליכע יאָהר האָט דאָס וועלט-דירעקטאָריום פון פרויען-פערבאַנד „וויזאָ" פּראָקלאַמירט ל"ג בעומר אַלס אַ טאָג פון דער יודישער פרוי פאַר'ן גאולת הארץ.

די היגע אָפּטיילונג פון פרויען - פערבאַנד „וויזאָ" האָט אין צוזאַמענהאַנג מיט דעם בעשלאָסען איינצואָרדנען אַ טראַדיציאָנעלען ל"ג-בעומר אָוונט, וואָס זיינע הכנסות זענען בעשטימט לטובת דעם יודישען נאַציאָנאַל-פאָנד.

דער אָוונט קומט פאָר מוצאי-שבת, דעם 13. ה. ח. 9 אָוונט אין לאָקאַל פון „וויזאָ", שענקעוויטשאַ 26. אין פּראָגראַם: סאָלאָ-נומערן געזאַנג, יודישע און העברעאישע לידער, רעציטאַציעס פון דער יודישער און העברעאישער סטודיע א. אַ.,ו. באָכ'ן פּראָגראַם — טענץ ביז אין דער פריה.

לוסי און מישאַ גערמאַן וועלען ווייטער שפּילען אין לאָדז

די דירעקציע פון יודישען טעאַטער אין „סקאַלאַ" האָט די גאַסטשפּילען פון די אַמעריקאַנער סטאַרס לוסי און מישאַ גערמאַן פערלענגערט.

צוליב'ן אַרטיסטען-צוזאַמענפאָהר אין וואַרשא וועט ע"ש געשפּילט פון פרייטאָג.

היינט אויפטריט פון קאַזשימיערזש קרוקאָווסקי

קאַזשימיערזש קרוקאָווסקי (א. ב. לאָפּעק) קומט באַך לאָדז וועלכער וועט אויפטרעטען מיט איין איינציגען אויפטריט אין פילהאַרמאָניע זאַל, וואָס קומט פאָר היינט מיטוואָך.

ר. איזראַעל
משפחות אין פלאַמען
סענסאַציאָנעלער ראָמאַן
פון יודישען פאַמיליען-לעבען

(178

אַלע האָבען זיך אַריבערגעבויגען איבער דעם פּאַפּיר, כדי נישט צו פערלירען קיין איין וואָרט, קיין אות פון דעם וואָס דאָרט איז געווען געשריבען.

די באַראָנין האָט אָנגעהויבען צו לייענען:

— איך גיטעל ווייספעלד, בין איצט ביים פּוילען בעוואוסטזיין, גיב זיך אָפּ אַ חשבון דערפון, אַז מיין סוף איז נאָהענט, מיין קראַנקהייט פערערגערט זיך מיט יעדער שעה און ס'איז נאָהענט די שעה ווען איך וועל איינשלאָפען אויף אייביג. דעריבער האַלט איך פאַר מיין חוב אָנצושרייבען די דאָזיגע צוואה, וואָס זאָל נאָך מיין טויט דיין אַ דאָקומענט, פון וועלכע די וועלט וועט זיך דערוויסען דעם גאַנצען אמת וועגען א טראַגעדיע פון אַ משפחה, וועלכע איז צוריסען געוואָרען און איהרע מיטגלידער האָבען זיך פונאַנדערגעשפּרייט וואו דער ווינד האָט געטראָגען. ברודער וויסען נישט פון שוועסטער, מוטערס וויסען נישט פון קינדער און קינדער נישט פון זייערע מוטערס, איך האָב נאָך בדעה פאַר מיין טויט אַלץ צו דערצעהלען מיין טאָכטער מרים וואָס געפינט זיך נעבען מיר, אויב איך וועל נאָר דאָס בעוויזען צו טון, אויב נישט בלייבט די דאָזיגע צוואה אַלס אַפּוטרפּוס איבער דער ווייטערדיגער צוקונפט פון מיין טאָכטער. און איבער דער צוואה בעשטים איך לויט מיין ווילען מיין פריינדין רחלע ווייס.

קודם-כל וועגען געלד וואָס איך לאָז איבער, דאָס איז אַ גרעסערע פערמעגען, אַלץ געפינט זיך אין דער קאַסעטקע, דאָס שליסעלע געפינט זיך ביי מיר אויפ'ן האַלז, דאָס גאַנצע געלד בעשטים איך פאַר מיין טאָכטער מרים, אָבער נאָר אין דעם פאַל ווען זי וועט חתונה האָבען מיט דעם ישיבה בחור דיד, וועלכער לערנט אין דער היגער ישיבה און ווערט ערצויגען ביי מיין פריינדין דער רביצין רחלע ווייס, דאָס איז וואָס זענען נוגע דער מאַטעריעלער זייט, און איצט וואָלט איך געוואָלט דערצעהלען די טראַגישע געשיכטע פון מיין פאַמיליע, אַזוי ווי זי איז פאָרגעקומען אָהן שום בעהעלטעניש, אויב ס'וועט בעשערט זיין, אַז מיין פאַמיליע זאָל זיך ווידער צונויפקומען, נאָכמעהר נאָך מיין מאַנס און נאָך מיין טויט, וואָלט איך רוהיגער געלעגען אין קבר, אָבער דאָס איז זעהר שווער און כמעט אונמעגליך.

—ווען איך בין נאָך געווען אַ יונג מיידעל האָט גיטעלע ווייספעלד געשריבען אין איהר צוואה, האָט מיט מיר אַ שרעקליך אומגליק געשעהן, אין קליינעם שטעטעל וואו מיר האָבען געוואוינט, האָב איך געשעמט אַלס דאָס שענסטע מיידעל אין דער גאַנצער געגענד, איך האָב זיך דערמיט נישט געגרויסט, ווייל איך בין געווען אַ פערשלאָסענע נאַטור, האָב נישט ליב געהאַט קיין גרויסע געזעלשאַפט, האָב נישט ליב געהאַט זיך צו חברען מיט פיל מענשען און האָב בעסער געוואָלט שטענדיג בלייבען מיט זיך אַליין, איינמאָל ווען איך בין אין אַן אָוונט-שעה געגאַנגען שפּאַצירען הינטער'ן טייך — דאָס איז גע ווען אין אונזער היימאַטס-שטעטעל ס...

אַלע פיר מענשען זענען אויפגעשפּרונגען

— אין שטעטעל ס. ? דאָס איז דאָך דאָסזעלבע שטעטעל אין וועלכען מיר געפינען זיך איצט. אין דעמזעלבען שטעטעל.

— ווען איך בין געגאַנגען שפּאַצירען איינע אַליין איבערן טייך, האָט די באַראָנין ווייטער געלייענט. בין איך בעפאַלען געוואָרען דורך אַן אָפיצער, וואָס איז געשטאַנען אין גאַרניזאָן אין שטעטעל. דער דאָזיגער אָפיצער איז מיר נאָכגעגאַנגען אויף יעדען שריט, שוין זייט עטליכע וואָכען. איצט האָט ער אויסגענוצט די געלעגענהייט וואָס איך בין געווען איינע אַליין ווייט פון שטעטעל, אַרום און אַרום איז קיינער נישט געווען, קיין מענש האָט מען נישט געזעהן און ער איז צוגעטרעטען צו מיר מיט פערשידענע פאָרשלאָגען. איך בין געווען נאָך דעמאָלט, ווי שטענדיג, זעהר נאַאיוו און האָב זיך שרעקליך דערשראָקען פאַר דעם דאָזיגען אָפיצער. ביי איהם האָבען געפלאַמט די באַקען, די אויגען זענען געווען פערלאָפען מיט בלוט, דער אָטעם איז געווען הייס, ער האָט מיך אָנגעגריפען און בענוצט געגען מיר געוואַלד. ער האָט מיך אַרומגענומען מיט זיינע שטאַרקע הענד און נישט דערלאָזענדיג אַפילו, אַז איך זאָל איין געשריי געבען, האָט ער מיך אומגעוואָרפען אויף דער ערד און מיך פערגוואַלדיגט, בעת איך בין געווען איינגאַנצען אָהן בעוואוסטזיין. ווען איך בין ווידער געקומען צו זיך, איז שוין געווען שטאָק פינסטער, דעם אָפיצער האָב איך שוין נעבען מיר נישט געזעהן. איך בין געווען אַזוי איבערגעשראָקען און אַזוי אומוויסענד, אַז איך האָב אַפילו מיר נישט אָפּגעגעבען קיין חשבון, וואָס מיט מיר איז פאָרגעקומען, איך האָב זיך נישט געקענט פאַ-ש-טעלען דעם גאַנצען גרויל פון דער לאַגע און האָב דאָס אָנגענומען נאָר פאַר אַ פאָראיבערגעהענדען עפּיזאָד. איך בין אַהיימגעקומען און זיך גאָר נישט וויסען געמאַכט. איך האָב דאָך אין דער אַטמאָספער, אין וועלכער איך בין ערצויגען געוואָרען, אין אונזער פרומער משפחה נישט געקענט דערצעהלען, וואָס מיט מיר איז פאָרגעקומען. איבריגענס, האָב איך דאָך נישט גערעכנט, אַז דאָס זאָל ברענגען וועלכע ס'איז פאָלגען און דעריבער האָב איך געהאַלטען פאַר נויטיג די געשיכטע איינגאַנצען צו פערשווייגען. אַזוי איז אַוועק אַ לענגערע צייט און הגם מיט וועהטאָג, האָב איך שוין אָנגעהויבען צו פערגעסען דעם גאַנצען אינצידענט. ס'איז אָבער נישט אַזוי געשעהן, נאָר גאַנץ אַנדערש. טראַגיש אַנדערש. צוויי חדשים נאָכדעם, ווי איך האָב געהאַט די בעגעגעניש מיט דעם אָפיצער, האָב איך דערפיהלט, אַז עפּעס בין איך אַנדערש געוואָרען. איך בין אַן'אַנדער מענש געוואָרען, און נישט בלויז איך האָב דאָס דערפיהלט, נאָר אויך אַנדערע האָבען דאָס בעמערקט, מיינע עלטערען, די פרומע, חסידישע און נגידישע מענשען האָבען אָנגעהויבען צוצושטעהען צו מיר, אַז איך זאָל זיי זאָגען, וואָס מיט מיר איז געשעהן, איך האָב אַליין נישט געוואוסט, וואָס צו זאָגען, ווייל איך האָב מיר דאָס אַליין נישט בעקאַנט אויסטייטשען.

(סוף קומט).

לארד סעסיל וועגן דייטשען נאציאנאליזם
און די יודען־פערפאלגונגען אין דייטשלאנד

זשענעווע (יט"א) „זשורנאל דע זשענעוו" האט פערעפענטליכט אנ'ארטיקעל פון לארד סעסיל, וואס האט געמאכט א שטארקען רושם אין די פאליטישע קרייזען און וועט זיכער האבען אנ'אפקלאנג אין דער וועלט־פרעסע. דער ארטיקעל פון לארד סעסיל איז געווידמעט דעם דייטשען נאציאנאליזם, וואס האט זיך ענטפלעקט אין היטלעריסטישען רעזשים און בעריהרט אויך אויספיהרליך די רדיפות אויף יודען און דעם רושם פון די דאזיגע פערפאלגונגען אין דער גאנצער ציוויליזירטער וועלט.

לארד סעסיל כאראקטעריזירט אין אלגעמיין דעם נאציאנאליזם אלס סאציאל־פסיכאלאגישע ערשיינונג און קלערט אויף פארוואס ער ווירמעט דעם איצטיגען ארטיקעל דעם דייטשען נאציאנאליזם, הגם עס פעהלען נישט קיין עקסטרעמע נאציאנאליסטען און שאוויניסטען אויך אין פיל אנדערע לענדער. לארד סעסיל שטעלט פעסט, דאס ער טוט דאס דערפאר, ווייל דער דייטשער נאציאנאליזם האט אנגענומען די עקסטרעמסטע פארם, וועלכע איז ווען עס איז געווען בעקאנט און אויך צוליב דעם, וואס אין די איצטיגע בעדינגונגען שטעלט ער מיט זיך פאר א געפאהר פאר'ן וועלט־שלום.

אין ווייטערען לויף פון ארטיקעל שרייבט לארד סעסיל: אנ'אונבעקאנטער דייטשער קארעספאנדענט — ווארשיינליך א פראפאגאנדע־אגענט — האט מיר ערקלערט, אז די ענגלישע עמפערונג צוליב די יודען־פערפאלגונגען אין דייטשלאנד עקזיסטירט בלויז ביי די, וועלכע זענען אולטרא־פראנקאפילען צוזאמען מיט סיר אויסטען טשעמבערלען אדער צוגלייך מיט טשורטשיל בייזווילגע אונרוהע־שטיפטער. קיין זאך וואלט אבער נישט געווען מעהר פאלש ווי די דאזיגע בעהויפטונג! סיר אויסטען טשעמבערלען האט גערעדט אין נאמען פון א ריזיגער מעהרהייט פון זיינע מיטבירגער. זיין שטאנדפונקט איז אהן שום בעווארענישען אונטערשטיצט געווארען דורך לארד גריי. זי ווערט אונטערשטיצט אויף וויפיל מיר איז בעקאנט, דורך די אלע, וועלכע האבען ערנסט געפארשט די פראגע. איך קען זיך נישט דערמאנען קיין שום אויסלענדישע פראגע, בנוגע וועלכער די ענגלישע עפענטליכקייט ז"ל אין פרידענס־צייט מאניפעסטירען אזא איינשטימיגקייט. די דאזיגע איינשטימיגקייט איז בלי ספק אין א גרויסער מאס א פועל יוצא פון דער סימפאטיע, וועלכע עס רופען ארויס די יודישע קרבנות, וועלכע צעהלען פיל פערעהרער אין ענגלאנד, סיי יודען און סיי קריסטען. אויך דער פאקט, דאס אזוי האט געאנדערט דאס דייטשע פאלק האט שטארק ערביטערט ספעציעל די איניגע צווישען אונז, וועלכע האבען אין משך פון די לעצטע 10—12 יאהר געשטיצט און פערטיידיגט די דייטשע פאסטולאטען.

איניגע צווישען אונז פלעגען ווארעם בעגריסען די דייטשע שטעלונג בנוגע די מינדערהייטען־שוץ. מיר דערמאנען זיך ווי דייטשלאנד האט ערקלערט אויף דער פרידענס־קאנפערענץ, אז זי „איז ענטשידען פון איהר זייט צו בעהאנדלען די מינדערהייטען לויט די זעלבע פרינציפען", וועלכע זענען פארמולירט אין די מינדערהייטען־טראקטאטען, מיר געדענקען אויך די גרויסע עלאקווענץ, מיט וועלכע די דייטשע פארשטעהער אין זשענעוו פלעגען פערטיידיגען די רעכט פון די מינדערהייטען אין פוילען און ערגעץ אנדערש. מיר וועלען נישט פערגעסען דעם אפעל, מיט וועלכען דייטשלאנד האט זיך בעת דער מלחמה געווענדעט צו די יודען אין פוילען, פעסטשטעלענדיג, אז די דייטשע ארמעע קומט אלס בעפרייער...

דאס אלץ האט געמוזט ארויסרופען א געפיהל פון שוידער, ווען דייטשלאנד האט אנגעהויבען אנצוווענדען די מיטעלאלטערישע און בארבארישע מעטאדען. נישט בלויז אבער דער אנטיסעמיטישער קורס האט פערורזאכט די טיפע בעוועגונג פון דער עפענטליכער מיינונג, וועגען וועלכער עס איז די רייד. דער דייטשער אנטיסעמיטיזם שיינט אונז צו זיין פיינדליך נישט בלויז צו און פאר זיך, נאר אויך אלס סימפטאם פון א מענטאליטעט, וואס קאן לייכט פערוואנדעלט ווערען אין א געפאהר פאר דער גאנצער וועלט. סוף כל סוף איז דער מאנעוור בנוגע יודען אנ'אויסדרוק פון 2 געפיהלען. ערשטענס פון נאציאנאליסטישער אייפערזוכט צוליב דער ראל, וועלכע יודען האבען פערנומען אין פראפעסיאנעלע און ווירטשאפטליכען לעבען אין דייטשלאנד. עס איז בכלל כאראקטעריסטיש פאר'ן נאציאנאליזם, וואס עס שרייבט צו דעם אויסלענדער אלע אומגליקען, אנהויבענדיג פון פרייזען־געשטאלטונג ביז דער פערקריפלונג פון מאראלען.

דער צווייטער יסוד אויף וועלכער עס שטיצט זיך דער דייטשער אנטיסעמיטיזם, איז די אנערקענונג פון געוואלד אלס רעטונגס־מיטעל. די דאזיגע ערשיינונג איז שטארק בעאונרוהיגענד און האט ארויסגערופען אזא שטארקע עמפערונג אין דער ענגלישער עפענטליכקייט. עס דארף בעטאנט ווערען, אז נישט בלויז יודען ליידען פון די דאזיגע פערפאלגונגען. נישט ווייניגער ליידען אויך פאציפיסטען. יעדער, וועלכער וויל זיך נישט אנשליסען אין דער „גערמאנישער אידעע", קען ווערען ארויסגעשטויסען אומבאהענגיג דערפון, וואס ער טוט אויף אנדערע ארבייטס־געביטען. צווישען די פערפאלגטע קען מען געפינען פיל מענשען, וועלכע זענען פערדינסטפולע זעלנער, אויסגעצייכנטע געלעהרטע און שריפטשטעלער. אויב זיי זענען „אנגעשטעקט" מיט פאציפיזם ווערען זיי בעזייטיגט פון זייער בעשעפטיגונג, זייערע ביכער ווערען פערברענט פיל פון זיי ווערען ארעסטירט און נישט איינער איז געפייניגט געווארען.

עס איז קלאר, אז טעאריעס פון דעם ארט זענען בעשטימט נישט בלויז פאר'ן אינערליכען געברויך. א פאלק, וואס ווערט געשפייזט דורך אויפהעצענדע דאקטרינען פון געוואלד און נאציאנאליזם, מוז פערוואנדעלט ווערען אין א געפאהר פאר איהרע שכנים. איניגע בעאונרוהיגענדע אינצידענטען זענען שוין פארגעקומען. אין געגענזאץ צו די טראקטאט־פערפליכטונגען זענען די דייטשע פאליציי־קרעפטען בעדייטענד פערגרעסערט געווארען. זיי זענען פערוואנדעלט אין א גוט־דיסציפלינירטע ארמעע, וואס שטיצט זיך אויף מיליטערישע באזען און קענען לייכט א[illegible] ווערען פאר קריגס־צילען. ווייטער איז בעקאנט, אז דועלען זענען ווידער ערלויבט געווארען, און דאס אליין מוז אויפסניי בעלעבען דעם מיליטאריסטישען גייסט. צווישען סטודענטען ווערט געפיהרט אנ'אגיטאציע צו פערברענען פאציפיסטישע ביכער און צו פערטרייבען פאציפיסטישע פראפעסארען. אין גליוויץ צ. ב. האט א ריזיגער עולם דעמאנסטרירט ביי דער פוילישער גרעניץ, מאכענדיג אויסרופען, דאס „מיר וועלען זיך נישט בערוהיגען כל־זמן אבערשלעזיען ביז'ן לעצטען שטיקעל ערד וועט נישט צוריקגעגעבען ווערען דייטשלאנד". מען קאן ווירקליך ציטירען מאניפעסטאציעס אויך פון אנ'אנדער כאראקטער ווי די רעדע פון היטלער'ן אין רייכסטאג און זיין שפעטערדיגע רעדע אין מינכען. אבער ווען מען בעטראכט די פאקטען בנוגע די יודען־פערפאלגונגען, די אלגעמיינע פעראורטיילונג פון יודען, מארקסיסטען, אינטערנאציאנאליסטען און פאציפיסטען, די אויפלעבונג פון מיליטאריזם, די צווייקבערעכטיגונג פון דועל, די ריזיגע פערגרעסערונג פון דער פאליציי. די דעמאנסטראציעס ביי דער גרענעץ און פון דער צווייטער זייט איניגע בערוהיגענדע ווערטער, מוז מען קומען צום אויספיהר, אז די דאזיגע בערוהיגענדע ערקלערונגען זענען ווייט נישט גענוגענד, כדי צו צושטרייען דעם טיפען אונרוהע, וועלכען עס האט ארויסגערופען אין ענגלאנד און אין דער גאנצער וועלט דער דייטשער נאציאנאליזם. דאס, וואס עס איז נויטיג דערצו, איז א ווירקליכע ענדערונג פון דער דייטשער פאליטיק.

רעכט פון פעלקערבונד צו אינטערווענירען געגען
די יודען־פערפאלגונגען אין דייטשלאנד

גענף, (י.ט.א.) אין לעצטען נומער פון דער גענפער יודיש־פראנצויזישער וואכענשריפט פערעפענטליכט דער בעקאנטער געלעהרטער און פראפעסאר פון אינטערנאציאנאלען רעכט פראפ. זשארזש סצעל אנ'ארטיקעל „די פליכט פון פעלקערבונד צו אינטערווענירען". פראפ. סצעל פיהרט אויס, אז די פערפאלגונג אין דייטשלאנד פון די יודען, ווי אויך פון די פאציפיסטען און מארקסיסטען, איז א שווערע פערלעצונג פון רעכט בכלל און פון פעלקערבונד־רעכט בפרט. דער אינטערנאציאנאלער שוץ פון די מינדערהייטען, וועלכער איז חל אויף געוויסע לענדער, איז געשאפען געווארען נישט כדי צו גאראנטירען די דאזיגע מינדערהייטען רעכט, וועלכע עקזיסטירען נישט אין אנדערע לענדער. דאס ציל איז פיל מעהר געווען דארט, וואו מען האט מורא געהאט, אז די דאזיגע רעכט וועלען נישט אפגעהיט ווערען, צו שאפען בעזונדערע גאראנטיעס.

אויב אויף געוויסע לענדער האט מען נישט ארויפגעלעגט קיין שום ההחייבות'ן כלפי זייערע מינדערהייטען, איז עס דערפאר. ווייל מען האט געגלויבט, אז זייער קולטור־צושטאנד און גראד פון יוריסטישער ענטוויקלונג זענען גענוגענדע גאראנטיעס, אז די עלעמענטארע מענשען־רעכט וועלען דארט שטרענג אפגעהיט ווערען. דייטשלאנד האט היינט דערוויזען, אז דאס פערטרויען, וועלכען מען האט איהר געשאנקען, איז געווען נישט בערעכטיגט.

פראפ. סצעל שטעלט זיך דאן אפ אויף די „הומאניטארע אינטערווענצען", וועלכע זענען פארגעקומען אין 19 און אנהויב 20־טען יאהרהונדערטס און ער קומט צום שלוס, אז איצט נאך דער גרינדונג פון פעלקער־בונד, איז עס די פליכט פון פעלקער־בונד צו אינטערווענירען, כדי צו פערטיידיגען די פערפאלגטע. די דאזיגע פליכט ליגט ראשית כל אויף דעם פעלקער־בונד־ראט און ביחוד אויף זיינע שטענדיגע מיטגלידער. די אינטערווענץ שיינט צו זיין פולשטענדיג בערעכטיגט אויפ'ן סמך פון ארטיקעל 11 פון פעלקער־בונד־פאקט.

ארטאפעדישער אנשטאלט

פראטעזען, גארסעטען, ארטאפעדישע אפאראטען [illegible]

Dr. med. Lubicz u. Villy Simonović

פיעטרקאווער 119, טעל. 231-81.

Dr. Z. RAKOWSKI

ספעציאליסט פאר
אוירען, נאז, האלז און לונגען־קראנקהייטען
ליסטאפאד 9 (קאנסטאנטינער) 11
טעל. 127-81
שפרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7
נעהמט אויך אן אין לאטשעניצע זגערזשער 17
פון 11-1 און פון 2-3 נאכמ.

אלעבען איז שטורם
זכרונות פון בערימטען יודיש־רוסישען רעוואלוציאנער
וולאדימיר יאכעלסאן

(4

בעציהונגען צווישען פאליאקען און יודען אין ווילנע

איצט, אז איך האב שוין דערצעהלט וועגען מיין לעבען אין חדר און אין דער היים, אין מיינע יונגעלשע יאהרען, וועל איך איבערגעהן צום לעבען אין הויף און אויפ'ן גאס.

דאס איז שוין ענג פערבונדען מיט דער פראגע וועגען די דעמאלדיגע פויליש־יודישע בעציהונגען. איך האב געהאט א סך פריינד פאליאקען אין די יאהרען פון רעוואלוציאנערער טעטיגקייט. אין סיביר און דערנאך אין פערשידענע וויסענשאפטליכע אנשטאלטען. זאלען זיי מיר מוחל זיין, אויב איך וועל זאגען אז די ערינערונגען פון מיינע קינדער־יאהרען זענען ביי מיר פערבונדען מיט א שווערען געפיהל צו די פאליאקען.

עס זענען געווען אין שטאט עטליכע רייכע און געבילדעטע יודען, וועלכע די פאליאקען פלעגען אנטון דעם כבוד און אנרופען זיי „פאליאקען פון משה'ס גלויבען" און פלעגען מיט זיי פערקעהרען געזעלשאפטליך. אבער צו די יודישע פאלקס־מאסען האבען אלע פאליאקען, צו וועלכען קלאס אדער געזעלשאפטליכער גרופע זיי האבען נישט געהערט, זיך בעצויגען מיט פעראכטונג און פיינדשאפט.

אזא בעציהונג האט געהאט אויך געוויסע היסטארישע אורזאכען. אבער די הויפט־אורזאך איז געווען די לאגע, אין וועלכער די יודען האבען זיך דעמאלט געפינען, זיי זענען געשטאנען צווישען דער פוילישער געזעלשאפט און די רוסישע רעגירונגס־בעאמטע. די פאליאקען זענען געווען פערריסען, גרויסהאלטעריש, און די רוסישע בעאמטע האבען זיך אין דער נישט־רוסישער שטאט געזוכט צו שטיצען זיך אויף די יודען.

די יודען זענען געווען א העלפט פון דער ווילנער בעפעלקערונג. מען האט זיי זעהר גיך פעררוסישט, און זיי זענען געווארען די פערשפרייטער אין דער פוילישער געגענד פון אלץ, וואס איז רוסיש. דאס איז געווען די וויכטיגסטע אורזאך פון דער דעמאלסדיגער פיינדשאפט פון די פאליאקען צו די יודען.

איך האב פריהער דערמאנט אז די עלטערען פלעגען אונז, קינדער, נישט לאזען ארונטערגעהן אין הויף. פאר וואס? ווייל די פוילישע קינדער פלעגען זיך נאכיאגען נאך אונז און אונז שלאגען. אין דעם גרויסען הויף, וואו מיר האבען געוואוינט, זענען געווען נאר צוויי יודישע פאמיליעס, און די קינדער פון די צוויי פאמיליעס זענען דא געוואקסען אפגעזונדערט, אפגעצאמט פון די אנדערע קינדער, וועלכע האבען אויף די יודישע קינדער געקוקט, ווי אויף נידעריגע בריאים.

ווען די פוילישע קינדער, אפטמאל אנגערייצט פון די עלטערע פאליאקען פלעגען מיך כאפען און אנשלאגען, פלעג איך נישט קאנען קומען בעקלאגען זיך צום פאטער, ווייל אין אזא פאל פלעגט מיר נאך דער טאטע צולייגען עטליכע קלעפ און זאגען: „רעכט אויף דיר! געה נישט צו זיי!".

איינמאל, ווען איך בין שוין אלט געווען 13 יאהר האט א פוילישער יונגערמאן מיר א קלאפ געטון מיט א שטעקען איבערן קאפ, ער האט מיר איבערגעהאקט די הויט פון שארבען, און איך האב זיך בעגאסען מיט בלוט, די מאמע האט מיך אין אזא צושטאנד אוועקגעפיהרט אין אוטשאסטאק (קאמיסאריאט) א דאקטאר האט מיר דארטען פערבינדען די וואונד, און א פריסטאוו האט געשיקט א פאליציסט אויפזוכען דעם יונגענמאן, וועלכער איז שוין געווען א סטודענט אין אנ'אוניווערזיטעט, און מאכען א פראטאקאל געגען איהם. אבער דער פאליציאנט האט דעם יונגענמאן נישט געפינען. די עלטערען האבען איהם בעהאלטען.

אין עטליכע וואכען ארום איז פארגעקומען עפעס אזויגס, וואס האט מיר אביסעל בעפרידיגט פאר מיין ווייטאג און בעליידיגונג. דעם סטודענטס פאטער וועלכער איז געווען א וויכטיגער בעאמטער, איז פלוצלונג געשטארבען אין א שאנד־הויז, ווען מען האט זיין טויטען קערפער געבראכט אהיים, האבען זיין פרוי און קינדער, — ער האט געהאט א גרויסע פאמיליע — זיך בעהאלטען פאר שאנד און נישט געוואלט ווייזען די פנימער פאר מענשען. די לוויה איז פארגעקומען ווען עס איז שוין געווען טונקעל. דער קאטוילישער ביסקאפ האט א לאנגע צייט נישט געוואלט שיקען קיין גלח צו דער לוויה.

איך ווער א רעוואלוציאנער

אין עטליכע יאהר ארום האב איך אויסגעהאלטען עקזאמען אין פינפטען קלאס פון א נייער רעאל־גימנאזיע, וואס האט זיך געעפענט אין שטאט. אין דער גאנצער גימנאזיע זענען געווען נאר דריי יודישע שילער, מיר האבען געמוזט אויסשטעהן אלערליי בעליידיגונגען און ערנידעריגונגען פון די פוילישע גימנאזיסטען, אבער די רוסישע קאלעגען פלעגען זיך אפט אננעהמען פאר אונז.

אינגיכען בין איך געווארען א מיטגליד פון איינעם פון די רעוואלוציאנערע קרייזען, וואס זענען דעמאלט אנגעפיהרט געווארען פון דעם בעריהמטען אהרן זונדעלעוויטש און אנדערע רעוואלוציאנערען.

אין יאהר 1875 ווען איך בין אלט געווארען 19 יאהר, בין איך געווארען אנ'„אומלעגאלער" (א רעוואלוציאנער וואס פלעגט זיך בעהאלטען אונטער א פרעמדען נאמען, ווייל די צארישע פאליציי האט איהם געזוכט). איך בין דעמאלט געווען אין לעצטען קלאס פון דער רעאל־גימנאזיע. איך האב די גימנאזיע פערלאזען און בין אוועקגעפאהרען צוערשט קיין קעניגסבערג, דערנאך קיין בערלין.

אין שארלאטענבורג וואס איז דעמאלט געווען א זומער רעזארט היינטער בערלין, בין איך אנגעקומען זיך לערנען די ארבייט אויף א מאשין־פאבריק, וואו מען האט אויסגעארבייט דרוק־מאשינען. איך האב זיך אינגיכען אויסגעלערנט מאכען פערשידענע קליינע טיילען פון גרעסערע דרוק־מאשינען, מען האט מיר גענומען צאהלען צוערשט 20 מארק (ארום פינף דאלאר) א וואך.

אין פינף מאנאטען ארום האב איך פערלאזען שארלאטענבורג, און בין אנגעקומען ארבייטען אין דער בעוואוסטער מאשין־פאבריק פון בארזיג, אין בערלין, ווען איך האב זיך איבערצייגט אז איך קען ארבייטען, האב איך זיך גענומען גרייטען צו פאהרען קיין רוסלאנד, אום צו פיהרען דארטען פראפאגאנדע צווישען די פאבריק־ארבייטער, אבער מיר איז בעשערט געווען גאר עפעס אנדערש.

באלד נאך דעם ליפעצקער צוזאמענפאהר פון דער בעריהמטער רוסישער רעוואלוציאנערער פארטיי „נארארדנאיא וואליא" אין יאהר 1879, בין איך געווארען א מיטגליד פון דער פארטיי, און צום סוף פון יענעם יאהר בין איך שוין געווען איינער פון די אגענטען פון דעם „איספאלניטעלני קאמיטעט" (עקזעקוטיווע פון דער פארטיי).

די נייע מיטגלידער פון דער ארגאניזאציע פלעגען בעקומען א געשריבענע קאנסטיטוציע, וועלכע זיי האבען פריהער געמוזט דורכליינען, איידער מען האט זיי אריינגענומען. דארטען איז געשטאנען, אז יעדער מיטגליד מוז אהן טענות זיך אונטערווארפען די בעשלוסען פון דעם קאמיטעט.

אין דער שפיץ פון דעם „איספאלניטעלני קאמיטעט" זענען דעמאלט געשטאנען לעוו טיכאמיראוו, קוויאטקאווסקי, אלעקסאנדער מיכאילאוו, און דער בעריהמטער אנדריי זשעליאבאוו. דער צוזאמענשטעל פון קאמיטעט פלעגט זיך אבער בייטען. אין צייט זענען אין איהם אריין מ. נ. אלאשאניקאווא, סאפיא פעראווסקאיא, מאראזאוו, קאלאדקעוויטש, זונדעלעוויטש, פראלענקא, באראניקאוו, קארבא און אנדערע.

אין יענער צייט אלס אגענט פון דעם בעריהמטען „איספאלניטעלני קאמיטעט" וואס האט אנגעווארפען א שרעק אויפ'ן צאר און זיינע טשינאווניקעס, האב איך דורכגעפיהרט אין רוסלאנד פערשידענע ארבייטען. איינע פון זיי איז געווען איבערצושיקען קיין אויסלאנד דעם רעוואלוציאנער לעוו גארטמאן, וועלכער האט זיך בעטייליגט אין דעם אויפרייס פון דעם צוג, וואס האט געפיהרט דעם צאר אלעקסאנדער דעם צווייטען. דער צאר איז דעמאלט שיער נישט געטויט געווארען. די געשיכטע האט דעמאלט אויפגערודערט גאנץ איירופא.

אויסער גארטמאנען האבען זיך אין דעם דערמאלטיגען פערזוך אויפ'ן צאר'ס לעבען בעטייליגט אויך די בעריהמטע רעוואלוציאנערין סאפיע פעראווסקאיא און איסאיעוו, וועלכער איז שפעטער אומגעקומען אין דער שליסעלבורגער פעסטונג.

(ווייטער — מארגען).

היטלער האָט געהאָלפען!...

אַ משעקאָווע מעשה פון אַ „דייטש", וואָס איז צוריקגעקומען צו זיין פערלאָזענע יודישער פרוי קיין לאָדז...

אין ראַדאָגאָשטש האָט מען נעכטען גערעדט גוט-גען אַ טשעקאַווע מעשה, וועגען אַ גאַסט פון דייטש לאַנד, וואָס האָט צוליב היטלער'ן זיך דערמאָנט אין זיין ווייב און קינדער, וואָס ער האָט מיט אַנ'ערך 18 יאָהר צוריק פערלאָזען.

די מעשה איז ווערט צו בעשרייבען:

לייזער'ל ל—ן איז געווען אַ חסידישער יונגער מאַן, ער האָט נאָך ביים שווער ר' הערשעל ק' גע-געסען קעסט, קיין געשעפטען האָט ער נאָך נישט געפיהרט, ער האָט נאָר בעוויזען צו האָבען מיט זיין יונגער ווייבעל 3 קינדערלעך: 2 מיידלעך און אַ יונגעלע.

לייזערל איז אָבער נישט געווען קיין „פאַנאַטי-שער", ער האָט ליב געהאַט אַ קוק צו-טון אין אַ בלאַט-צייטונג, און ווי אַנדערע זאָגען, האָט ער אַפילו געכאַפּט אַ קוק אין דעם ראָמאַן פון דער צייטונג אויך... לייזערל איז געווען ווי געזאָגט, צו גאָט און צו לייט.

מאַכט זיך אַ מעשה, און אונזער לייזערלען פאַלט איין אַ געדאַנק — ער וויל פאָהרען קיין דייטש לאַנד, אַזוי ווי אין יאָהר 1915, ווען דער דייטש האָט גענומען באַלעבאַטעווען אין פוילען, איז גע-וואָרען אַ געלויף קיין דייטשלאַנד זוכען פרנסה, האָט אויך לייזער'ל געוואָלט זוכען מזל אין דייטשלאַנד. ס'האָט נישט בעהאָלפען דאָס וויינען פון דער יונגער פרוי. ס'האָט אויך נישט געהאָלפען דאָס רעדען פון שווער און שוויגער — לייזערל איז אַוועק קיין דייטשלאַנד.

די ערשטע צייט פלעגט לייזערל זעהר אָפט שרייבען בריף און פון צייט צו צייט אויך געשיקט געלד. ער איז (אַזוי האָט ער געשריבען) געוואָרען חזן און שוחט אין אַ יודישער געמיינדע און האָפט בקרוב אַראָפּצונעהמען זיין ווייב און קינדער קיין פראַנקפורט.

וואָס ווייטער האָט די פרוי בעקומען ווייניגער בריף, און מיט דער צייט האָט ער אינגאַנצען אויפ געהערט שרייבען.

ס'איז אַוועק אַ חודש, צוויי חדשים, אַ האַלב יאָהר. און פון לייזערל'ען איז קיין שום שפור נישטאָ. די פרוי האָט געוויינט טעג און נעכט. שווער און שוויגער האָבען איינגעלייגט וועלטען, געקלאַפּט צו גוטע יודען, געקלאַפּט דעפּעשען קיין פראַנקפורט, און בערלין און אַ בעכטיגער טאָג — לייזערל איז פערפאַלען געוואָרען!

ערשט אין יאָהר 1923 האָט מען צו וויסען גע טון, אַז לייזערל געפינט זיך אין לייפּציג און אַז דאָס איז שוין נישט דער אייגענער לייזערל, דער קעסט-יונגערמאַנטשיק, אַז ער הייסט שוין — לעאָפּאָלד און וואוינט לא עליכם מיט אַ שיקסע, און ער זאָל אַפילו מיט דער שיקסע האָבען אַ קינד אויך...

מילא וואָס דעמאָלט האָט זיך אָפּגעטון איז זיך לייכט פאָרצושטעלען: דאָס ווייב האָט גע'חלש'ט, די שוויגער האָט זיך געריסען די האָר פון קאָפּ און דער שווער... איז געלאָפען צום רבין זיך אַנ'עצה האַל-טען.

מיט עטליכע טעג שפּעטער איז די פרוי צוזאַמען מיט'ן פאָטער אַוועק קיין לייפּציג, וואו זיי האָבען זיך טאַקע איבערצייגט אַז לייזערל האָט אַ געגאָליע טע טרעמבע, געהט אַרום אין דער שטוב אין אַ פּי-זשאַמע, רייכערט אַ ליולקע און רעדט... דייטש.

— און ווער איז די חצופה? — האָט דער שווער איהם געפרעגט, אָנווייזענדיג אויף דער שיקסע, וועלכע איז געלעגען אויף אַ טאַפּטשאַן מיט פיל זיי-דענע קישעלעך און האָט זיך געשפּילט מיט אַ הונד.

— „ביטע מאַכען זי דאָס פאָרטקאָם"! — האָט לייזערל ברייט געעפענט די טיר, און די געסט גע-הייסען מוחל זיין.

די פרוי האָט ווידער גע'חלש'ט, זיי האָבען אָנגע קלאַפּט אין דער בערלינער קהלה, געפרובט מיט גוטען און מיט בייזען, ס'האָט אָבער גאָרנישט גע-האָלפען. לייזערל איז געבליבען ביי דער דייטשקע און האָט אַפילו נישט געוואָלט הערען פון זיין פרוי און קינדער.

פון דעמאָלט אָן זענען אַוועק יאָהרען. די אומ גליקליכע פרוי האָט איינציגוויז גענומען פערגעסען. די קינדער זענען אונטער-געוואַקסען. איין טאָכטער אַרבייט אין אַ קאָנפעקציע-געשעפט, די צווייטע איז אַ קאַסירערין אין אַ צוקערניע. און דער זוהן דינט איצט אין פויזען ביים מיליטער. די פרוי, וועל כע דערנעהרט זיך מיט אָפּצעגרייע און פערקויפט לאָטעריע-צעטעלעך, ביי די בעאַמטע אין גרויסע בענק און מאַנופאַקטור-געשעפטען און מאַכט דאַפון אַ לעבען. דער פרוי'ס מוטער און פאָטער זענען דורך:

דער צייט געשטאָרבען, זי האָט שוין אינגאַנצען פער געסען און איהר אומגליק און געמאַכט שלום מיט איהר ביטערען גורל.

דעם פערגאַנגענעם שבת באָכמיטאָג איז פאַר'ן טויער פערפאָהרען אַ טאַקסובקע, פון וועלכער ס'איז אַרויסגעשפּרינגען אַ הויכער עלטערער מאַן מיט אַ ברייטען העלען זומער-מאַנטעל מיט אַ גרויסען רייזע-קאָפער.

דאָס פערפאָהרען פון דעם אויטאָ אין אַ ראָדאָ-גאָשטשער געסעל אום שבת האָט געמאַכט אַ גאַנצע סעמאַטאָכע, אַרום אויטאָ האָבען זיך פערזאַמעלט ווייבער און קינדער, וועלכע האָבען דעם דייטש בע טראַכט פון קאָפּ ביז פיס.

— „וואָהנט היער די פראַו גיטעל ל—ן?" — האָט דער דייטש מיט דעם העלען געקעסטעלטען זו-מער-מאַנטעל געפרעגט.

— יאָ, הער לעבען — האָבען די ווייבער גע-ענטפערט ‹—פייט מוחל, אַט דאָרט אויפ'ן צווייטען שטאָק.

דער דייטש אין דער בעגלייטונג פון אַ גאַנצע מחנה ווייבער און קינדער, האָט זיך געלאָזט מיט זיין שווערען רייזע-קאָפער אויפ'ן צווייטען שטאָק.

מיט עטליכע מינוט שפּעטער האָט מען פון דער פרוי ל'ס וואוינונג געהערט אַ מוראָדיגען געשריי, ווי די פרוי האָט איהם דער-זעהען האָט זי געמאַכט אַ געוואַלד — לייזער! און אַוועקגעפאַלען אין חלשות.

ווען די פרוי האָט זיך בערוהיגט האָט דער „דייטש" גענומען דערצעהלען, אַז זיין דייטשקע איז געוואָרען אַ פערברענטע היטלעריסטקע, און אַז איהם איז קוים געלונגען צו אַנטלויפען. ער האָט זיך לאַנג געשלאָגען מיט דער דעה, צי ער זאָל קומען צוריק צו זיין יודישער פרוי קיין לאָדז, אָבער דאָס געוויסען האָט איהם געפּלאָגט, ער האָט געוואָלט זעהען זיינע קינדער, ער איז דער פרוי געפאַלען צו די פיס און געבעטען, זי זאָל איהם מוחל זיין פאַר די חרפות וואָס ער האָט איהר אָנגעטון, און ער פערזיכערט אַז פון איצט אָן וועט ער זיין אַ געטרייער מאַן און איי-בערגעגעבענער פאָטער צו זיינע קינדער. אגב האָט ער מיטגעבראַכט אַ פּאָר טויזענד מאַרק.

וועגען דער דאָזיגער מעשה האָט מען נעכטען גערעדט אין ראַדאָגאָשטש און אין באַלוט, און אַ יודענע וואָס האָט דערצעהלט די מעשה, האָט צוגע-געבען —

— היטלער האָט געהאָלפען!...

אב.

ווילנער יודישע פרוי אנטלאָפען פון איהר מאַן—אַ היטלעריסט

די טעג איז געקומען פון דייטשלאַנד קיין ווילנע די יודישע פרוי בלומהיים, וועלכע האָט פערלאָזען ווילנע צוזאַמען מיט איהר דייטשען מאַן — אַ לייטענאַנט פון דער קייזערליכער אַרמעע אין יאָהר 1918 מיט וועמען זי איז זיך צונויפגעגאַנגען אין 1917 ביי פאָלגענדע אומשטענדען:

אין 1917-טען יאָהר האָט די דייטשע שטאָט קאָמענדאַנטור ריקווירירט אַ צימער אין וואוינונג פון דער פאַמיליע ר. דעם ריקווירירטען צימער האָט פערנומען דער יונגער דייטשער לייטענאַנט בלומהיים.

דער יונגער לייטענאַנט האָט זיך דאָרט בעקענט מיט דער 18-יאָהריגער טאָכטער פון וואוי-נונגס-אייגענטימער און זיך פערליבט אין איהר.

דער לייטענאַנט האָט זיך שפּעטער מגייר גע-ווען און חתונה געהאַט מיט דינהן און אַרויסגע-פאָהרען מיט איהר קיין דייטשלאַנד, וואו ער האָט מיט זיין פרוי געוואוינט אין בערלין.

ביז די לעצטע יאָהרען האָט די פרוי געלעבט גליקליך. זי האָט געהאַט צוויי קינדער און איהר מאַן האָט זיך בעצויגען צו איהר מיט ליבע און אַכטונג.

זינט אָבער ס'האָט זיך פערשטאַרקט אין דייטש לאַנד די היטלעריסטישע אַגיטאַציע איז דער פרוי'ס פאַמיליען-לעבען געוואָרען צושטערט. דער מאַן איז פּלוצלונג געוואָרען אַ הייסער היטלעריסט זיין בע-ציהונג צו איהר האָט זיך אינגאַנצען געענדערט.

זי האָט בעת מעשה גערעכענט, אַז דער אַנטיסעמי-טישער שגעון פון איהר מאַן וועט אייבערגיין. וואָס ווייטער איז אָבער די לאַגע געוואָרען אַלץ מעהר אומדערטרעגליך, און ווען עס האָט זיך אָנגעהויבען די היטלעריסטישע „נאַציאָנאַלע רעוואָלוציע", האָט ער איהר גענומען פערפאָלגען און אַפילו שלאָגען, די קינדער האָט ער גענומען דערציהען אין אַנטיסע-מיטישען גייסט.

וועלענדיג ראַטעווען איהרע קינדער, האָט זי בשתיקה פערקויפט איהר ציהרונג און אין איין שייבעם פריהמאָרגען האָט זי צוזאַמען מיט די קינדער פערלאָזען בערלין. זי איז אַרויסגעפאָהרען קיין מזרח-פּרייסען אין דער שטאָט עלק ביי דער גרענעץ, פונוואַנען זי האָט גערעכענט אַריבערפאָה-רען קיין פוילען.

דער מאַן איהרער האָט אָבער געמאָלדען אין פּאָליציי, אַז זיין פרוי איז אַנטלאָפען מיט זיינע קינדער.

די פּאָליציי האָט פונאַנדערגעשיקט שטעק-בריף און די פרוי איז פערהאַלטען געוואָרען דורך דער היטלערישער געהילפס-פּאָליציי.

איהרע קינדער האָט מען צוריק אָפּגעשיקט צו איהר מאַן.

זי אַליין איז שטאַרק צושלאָגען געוואָרען און איז אָפּגעהאַלטען געוואָרען אַ חודש צייט אין עלקער אַרעסט.

נאָכער האָט מען איהר בעפרייט און אַרויסגע-שיקט פון די גרעניצען פון דייטשלאַנד.

די פרוי איז איצט געקומען קיין ווילנע צו איהרע עלטערען אָהן אַ גראָשען, איהר געלד האָט מען צוגענומען און צוטיילט צווישען זיך די עלקער היטלעריסטען.

ראַדיאָ-כראָניק

וואָס דאַרף מען ווייסען ביים איבער-פיהרען ראַדיאָ אויף זומער-וואוינונג?

דער זומער הויבט זיך אָן און דער עולם גרייט זיך שוין אַרויסצופאָהרען אויף „דאַטשע".

פיל מענשען נעהמען מיט זייערע ראַדיאָ-אַפּאַראַטען, כדי אויך דאָרט האָבען די מעגליכקייט זיך צו פערוויילען מיט די ראַדיאָ-אוידיציעס. מיר געפינען דעריבער פאַר נויטיג צו געבען אונזערע לעזערס עטליכע אָנווייזונגען, וואָס מען דאַרף טון מיט'ן ראַדיאָ ביים איבערפיהרען איהר אויף זומער-וואוינונג, כדי צו זיין אין אָרדנונג לגבי דער פּאָסט-מאַכט.

געוועהנליך איז דער ראַדיאָ-הערער מחויב צו מעלדען דעם פּאָסט-אַמט יעדעס מאָל, ווען ער טוישט זיין וואוינאָרט. אַנ'אויסנאַהם ווערט בלויז געמאַכט פאַר די, וואָס פאָהרען אַוועק אויף זומער-וואוינונג, אָבער נישט לענגער ווי אויף פיר חדשים. אַזוי אַרום קאָן דער ראַדיאָ-הערער ווייטער אַרייב-טראַגען דעם נאָרמאַלען חודש-אָבצאָהל פאַר ראַדיאָ אין דעמזעלבען פּאָסט-אַמט, וואָס אַ גאַנץ יאָהר. ווי מיר זעהען זענען נישט נויטיג קיין שום פאָרמאַלי-טעטען ביים איבערפיהרען דעם ראַדיאָ-אַפּאַראַט אויף אַנ'אַנדער אָרט אין משך פון די זומער-חדשים. מען דאַרף בלויז בריפליך מעלדען דעם פּאָסט-אַמט וועגען צייטווייליגען ענדערען דעם אַדרעס. די ראַדיאָ-איינריכטונג אָבער, וואָס פערבלייבט אין שטאָט ווי, למשל, די אַנטענע און בע'ערדיגונג מוזען ווערען אַזוי פערהיט, דאָס קיינער זאָל פון זיי אין משך פון די זומער חדשים נישט קאָנען גענוצען. אַמבע-סטען איז די בע'ערדיגונג אַרויסצופיהרען פון יע-נער זייט פענסטער און דאָרטען פעראייניגען מיט דער אַנטענע און פערלייטען. אַזוי אַרום וועט דער ראַדיאָ-קאָנטראָלער, אין פאַל, ווען ער וועט קומען אין דער שטענדיגער וואוינונג פון ראַדיאָ-הערער, האָבען די זיכערהייט, אַז מיט דער אַנטענע קאָן זיך קיינער נישט בענוצען.

ווי אַזוי צו פערלעגען אַנ'אַנטענע אויף זומער-וואוינונג?

וועלענדיג פערלעגען אַנ'אַנטענע אויף דער זומער-וואוינונג, דאַרף מען מיט זיך מיטנעהמען פאָלגענדע מאַטעריאַלען: 50 מעטער אַנטענע-דראָט, זעקס אייער-איזאָלאַטאָרען, זעקס מעטער שנור אויף צונויפצובינדען די איזאָלאַטאָרען אַ גומי-רעהרעל פון דרייסיג צענטימעטער די לענג, איזאָלירטען קאַבעל פון דריי מעטער די לענג אויף צו פעראייני-גען דעם אַפּאַראַט מיט'ן אַנטענע-שליסער (פערשע-לאַנטשניק), דרייסיג אויף זעכציג צענטימעטער צינק-בלעך פאַר דער בע'ערדיגונג אַ קליינע טובע „מינאַל" צום לייטען און אַ אַנטענע-שליסער. דאָס בע'ערדיגען מיט בלעך איז אַ'ב־יג, אויב אין דער שטוב געפינט זיך וואַסער-לייטונג.

נאָך'ן אָנקומען אויפ'ן אָרט, דאַרף מען קודם כל אויסזוכען דאָס פּאַסיגסטע אָרט, וואו צו פער-לעגען די אַנטענע. מען דאַרף זיך בעמיהען, אַז די אַנטענע זאָל זיין וואָס העכער און דער אָבפיהר-דראָט (אַדפראַוואַדזעניע) זאָל זיך געפינען ווי ווייט מעגליך איבער דער ערד און נישט איבער הער בע-ביידע. דערנאָך דאַרף מען אָבשניידען פון דעם אַנטענע—דראָט עטליכע מעטער פאַר דער בעערדי-גונג, דעם איבערגעבליבענעם אַנטענע-דראָט ציהט מען אויס אויף דער ערד צווישען די צוויי פונקטען, וואו מען וועט איהם שפּעטער פערהענגען. צו די עקען פון דער אַנטענע ווערען צוגעבונדען די אייער-איזאָלאַטאָרען. צו די פרייע עקען פון די איזאָלאַטאָרען בינדט מען צו שטריק פון איין-צוויי מעטער. דעם אָבפיהר-דראָט פעראייניגט מען און מען פערלייט מיט דער אַנטענע. ערשט איצט ציהט מען אַרויף די אַנטענע אין דער הויך און מען בעפעסטיגט זי מיט דער הילף פון די שטריק, וואָס זע-נען צוגעבונדען צו די איזאָלאַטאָרען. אין פאַל, אויב די אַנטענע איז פערלעגט געוואָרען צווישען צוויי בוימער, טאָר מען די אַנטענע נישט צו שטאַרק אָנציהען, פערקעהרט, מען מוז זי אַפילו לויז אויפ-הענגען, כדי דער ווינד, וואָס וועט שאָקלען די בוי-מער, זאָל די אַנטענע נישט איבעררייסען. מען דאַרף אויך אַכטונג געבען, אַז די אַנטענע און דער אָב-פיהר-דראָט זאָלען אויף זייער וועג אין דער לופט נישט אָנריהרען קיין שום זאַך, ווי די צווייגען, בוימער, דאַך, ריננע א. א. וו. דערנאָך בויערט מען דורך אַ לעכעל אין דער פענסטער-פּוטערינע און דורך דעם לעכעל פיהרט מען דורך דאָס גו-מענע-רעהרעל, דער אָבפיהר-דראָט פון דער אַנ-טענע ווערט דורכגעצויגען דורכ'ן גומענעם רעה-רעל און ווערט צוגעשרויפט צום מיטעלסטען קאָנ-טאַקט פון אַנטענע-שליסער, וואָס געפינט זיך אין דער שטוב.

איצט טרעט מען צו צו מאַכען די בע'ערדיגונג. אין פאַל, ווען אין דער דירה געפינט זיך וואַסער-לייטונג, דאַרף מען בלויז דעם דראָט וואָס מיר האָ-בען בעשטימט צו דעם צוועק, צולייטען צו דער וואַ-סער-רעהר און דעם אַנדערען עק פעראייניגען מיט'ן אַנטענע-שליסער. אויב אָבער אַזאַ וואַסער-רעהר געפינט זיך נישט אין דער שטוב, דאַרף מען ביים פענסטער. וואו די אַנטענע ווערט אַריינגעצויגען אין דער שטוב, מאַכען אַ גרוב אין דער ערד פון איין מעטער די טיף און אַהין אַריינוואַרפען די בלעך, צו וועלכען עס איז צוגעלייט געוואָרען דער דראָט פון דער בע'ערדיגונג. די בלעך אין גרוב דאַרף מען נאָך פערשיטען מיט זאַלץ, אַריינגיסען עטליכע עמער וואַסער און ערשט דערנאָך צוריק פערשיטען מיט ערד. דעם צווייטען עק פון דער בע'ערדיגונג דאַרף מען ווי פריהער פעראייניגען מיט'ן אַנטענע-שליסער. אויב נישט ווייט פונים הויז געפינט זיך אַ ברונעם, טייך אָדער אַ שטעהענ-דיג וואַסער קאָן מען די בלעך אַנטשטאָט אין גרוב גלייך אַהין אַריינוואַרפען און די בע'ערדיגונג איז פאַרטיג.

נאָך'ן סוף פון דער אוידיציע מוז מען די אַנטענע אונבעדינגט פעראייניגען מיט דער ערד.

Dr. med. H. LUBICZ
ספעצ. פאַר הויט, ווענערישע און געשלעכטס-קראַנקה.
צעגעלניאַנאַ 7, טעל. 141-32.
נעהמט אָן פון 8—10 פריה, פון 12—2 נאָכמ. און פון 5—8 אָוועגד, זונטאָג פון 9—11 פרימאָן.

אַ רב האָט רעכט פון ווידוי-סוד

פּרינציפּיעלער פּסק-דין פון אַפּעלאַציע-געריכט

צום וואָלקאָווּיסקער רב, הרב קאַסאָווסקי, איז געקומען אַ ביאַליסטאָקער סוחר און איהם פער-טרויט, אַז ער האָט געקויפט אַ פּאַרטיע פעל און איצט האָט ער זיך דערוואוסט, אַז ס'שטאַמט פון אַ וואָלקאָוויסקער גנבה. דער רב האָט דעם יודען אַנ'עצה געגעבען, אַז ער זאָל בעצאָהלען דעם פוילען וועגען. דער ביאַליסטאָקער יוד האָט תיכף געגעבען דעם רב 150 גילדען, דער רב האָט געשיקט רופען דעם וואָלקאָוויסקער בעגנבעטען יודען און איהם אָפּגעגעבען ס'געלט.

דער וואָלקאָוויסקער יוד אָבער האָט זיך נישט בעגנוגענט מיט'ן געלד, נאָר האָט דווקא געוואָלט פערפיהרען אַ פּראָצעס געגען דעם אָפּקויפער פון דער גנבה. היות דער רב האָט דעם נאָמען נישט גע וואָלט מגלה זיין, האָט דער בעגנבעטער אָנגעגעבען אויפ'ן רב אין געריכט פאַר... בעטייליגען זיך אין אַ גנבה.

דאָס געריכט האָט די דאָזיגע בעשולדיגונג אָפּגעוואָרפען, האָט אָבער פערמשפּט דעם רב אין געגענשטעלען זיך דער מאַכט, ווייל פּאָליציי האָט ביי איהם געפאָדערט דעם נאָמען פונ'ם איבערקוי-פער און ער האָט נישט אַרויסגעגעבען.

אַקעגען אָט דעם פּסק דין האָט דער רב אָנגע-געבען אין אַפּעלאַציע, אָנווייזענדיג, אַז אַ גייסטלי-כער איז נישט מחויב אַרויסצוגעבען דעם סוד, וואָס זוערט איהם אָנגעטרויט ביי אַ ווידוי.

אויפ'ן פּראָצעס אין אַפּעלאַציע-געריכט האָט דער אַדוואָקאַט איבערגעלייענט אַ שטעל אין „חיי-אדם", אַז ווען אַ יוד דערוויסט זיך, אַז ער האָט אַ־ם גשתן דעם אַנדערען אַ געלד-שאַדען, מוז ער איז מתוודה זיין פאַר'ן רב. דערפון האָט דער אַדוואָ קאַט געדרונגען, אַז די יודישע רעליגיע זעהט פאַר אַ „ווידוי" און ממילא איז דער רב געבונדען מיט דיסקרעציע.

דאָס אַפּעלאַציע-געריכט האָט מסכים געווען מיט'ן דאָזיגען אַרגומענט און האָט דעם רב קאַ-סאָווסקי אינגאַנצען בעפרייט פון שטראָף.

אינטערעסאַנט, אַז הרב קאַסאָווסקי האָט גע-קענט נעניסען פון דער אַמנעסטיע, האָט ער אָבער נישט געוואָלט און געפאָדערט דווקא אַ געריכט איבער זיך, כדי פעסטצושטעלען די דיסקרעציע-רעכט פון אַ רב, און ער האָט זיינס אויסגעפיהרט.

דער דאָזיגער כאַראַקטעריסטישער פּראָצעס איז איבערגערוקט געוואָרען אין קאַטוילישען אָרגאַן „טעאָלאָגיש-פּראַקטישע קוואַרטאַל-שריפט", וואָס גייט אַרויס אין לינץ, וואו פערשידענע קאַטוילישע אויטאָריטעטען זענען זיך מתווכח וועגען דער פראַגע, צי מ'דאַרף געבען אַ יודישען רב רעכט צו פערשווי-גען אַ סוד פון אַ ווידוי.

DOKTOR
H. WOŁKOWYSKI
צעגעלניאַנאַ 4, טעל. 216-90
ספּעציאַל-אַרצט פאַר הויט- און ווענערישע קראַנקהייטען, מענער-שוועכע. אַלע אַרט אַנאַליזען, עלעקטראָטעראַפּיע, בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ-שטראַהלען.
נעמט אָן פון 8—2 און פון 5—9 אָוועגד.
בעזונדערע וואַרטע-צימער פאַר פרויען.

ישראל אלטער אין דער לאדזשער סינאגאגע

דער בארימטער קאנטאר-קינסטלער ישראל אלטער איז שוין אנגעקומען קיין לאדז פון האנאווער.

היינטיגען שבת שטעהט פאר פאר אלע מתפללים א גרויסער נחת-רוח: ווער ס'האט שוין געהערט זיינע צוויי ביז-איצטיגע קאנצערטען אין לאדז, דער ווייסט די בעדייטונג פון ישראל אלטער פאר דער סינאגאגע. דער איינדרוק איז אבער גאר נישט גאנץ, ווען מ'הערט נישט אלטער'ן א גאנצען דאווענען.

אין היינטיגען פרייטאג-צו-נאכטס, צו קבלת-שבת און שבת צו שחרית און מוסף, וועט אלטער בעווייזען, אז ער האט פערדינט דעם נאמען פון גרעסטען עמוד-קינסטלער אין דער וועלט.

ראדיא-פראגראם

מיטוואך, דעם 10 מאי 1933

11,40 פרעסע-איבערזיכט. 11,50 קאמוני-קאט. 11,57 צייט-סיגנאל. 12,05 טאג-פראגראם. 12,10 גראמאפאן. 1,20 קאמוניקאט. 3,10 עקס פארט קאמוניקאט. 3.15 פערשידענע קאמוניקאטע. 3,35 פראגראם פאר קינדער. 4.00 גראמאפאן 4,40 פארלעזונג. 5,00 אוידיציע. 5,30 גראמאפאן 6,00 טאנץ-מוזיק. 7,00 פערשידענעס. 7,20 קאמוניקאט פון דער לאדזער האנדעלס-קאמער. 7,30 רעפעראט. 7,45 ראדיא-פרעסע. 8,00 פייערליכע אודיציע פון רומעניען. 9,00 ספארט. 9.10 קאנצערט. 10,15 טאנץ-מוזיק. 10.55 קאמוניקאט. 11,00 טאנץ-מוזיק.

* * *

אויסלאנד

3,30 דאווענטרי – סימפ. קאנצערט. 5,25 מאסקווא – באלעט, 8,00 בריסעל – אפערעטקע. 8.15 פראג – קאנצערט. 8,15 לאנדאן – סימפ. קאנצערט. 8.45 רוים – אפערע „גערמאניא“.

רדיפות אויף די יודיש-וועלטליכע שולען

דאס קוראטאריום פון בריסקער שול-קרייז האט צוגעשיקט צו די שולען פון דער יודישער שול-ארגאניזאציע אין בריסק, פינסק (2 שולען), ביאליסטאק (4 שולען) א מעלדונג, אז די שולען ווערען מיט'ן סוף פון שול-יאהר ליקווידירט דורך דער מאכט. די סיבה פון ליקווידירען די שולען איז דאס נישט לערנען רעליגיע.

אין סקערניעוויץ ווערט לויט א פעראָרדנונג פון ווארשאווער קוראטאריום, צוליב דערזעלבער סיבה, געשלאסען א קינדערהיים פון דער ציש"א.

די יודישע שול-ארגאניזאציע האלט די דאזיגע פעראָרדנונג פאר נישט געזעצליך, ווייל די געזעצען בעשטימען אויסדריקליך, אז אין פריוואטע שולען פאר קינדער אונטער 14 יאהר איז דער לימוד פון רעליגיע נישט פעפליכטענדיג. די עילה, וועלכע געשעהט די יודיש-וועלטליכע שולען איז נאך גרעסער דורך דעם, וואס די דאזיגע שולען קריגען נישט קיין שום סובסידיעס פון דער רעגירונג און מוזען ווערען אויסגעהאלטען דורך די יודישע מאסען אליין.

די ציש"א האט איינגעטראגען א רעקורס צום בילדונגס-מיניסטעריום, גלייכצייטיג בעטט זי אויף א פראטעסט-קאמפאניע געגען דער פעראָרדנונג צו שליסען די שולען.

פון דער לאדזער בערזע

באנק פאלסקי – – – –	72.00
3 פראצענטיגע בוראוולאנע –	38.75
4 „ דאלארובקא –	48.40
7 „ סטאביליזאציע (אמ.)	50.30
8 „ ווארשאווער פאנד-בריף	39.00
8 „ לאדזער „ „	35.50
ענגלישע פונט – – –	30.32
דאלאר – אפיצ. 7.70, נישט אפיצ. –	7.55
גאלד-דאלאר – – –	9.40
גאלד-רובל – – – –	4.98
דייטשער מארק – – –	2.05

„זוהו פון אינדיען“

Ramon Novarro, Magda Evans, Conrad Nagel

פערקלענערטע פרייזען פון די פלעצער.

אנהויב 4, 6, 8 און 10 אוונט.

היינט און פאלגענדע טעג!

גרויסע פרעמיערע!

אין די הויפט-ראלן: פאסצינירענדע ליבעס-פאעמע, פול מיט עקזאטיזם און רייץ פון אינדיען. :—:

הנחה-בילעטען גילטיג אהן בעגרענצונגען.

קליינע אנאנסען 1 זלאטי אנאנס ביז 1/5 ווערטער

פרייע פאסטענס

ס'ווערט געזוכט א קאמאשען-מאכער א ריכטעווער פיעטריקאווער 107, ביי ח. סענדעראוויטש. 2427

ס'ווערט געזוכט א האנד-שפולער (רין). צו ווענדען זיך פאמארסקא 67, וואוינונג 42. 2431

א קוואליפיצירטער הערן-שניידער-געזעלען ווערט געברויכט ביי ג. מילגראם, שרודמיעסקא 7. 2434

ראקאלען

א גרויס געוועלב, ביליג דירה-געלד געאייגנעט אויף יעדען ארט געשעפט אדער אויף א מעבעל-געשעפט. צו ערפאהרען ביי יאסטשעמבסקי, גרינער מארק 4. 2432

צו פערדינגען 2 שטיבען מיט א קוך נאוואמיעסקא-גאס, פראנט. צו דערוויסען זיך: נאוואמיעסקא 31, ביי גאלדבערג, אין פאפיר-געוועלב. 2428

2 צימער און קוך מיט בעקוועהמליכקייטען זאפארט צו פערמיטען. אלעע 1-סער מאי 71, ביים ווירט. 2410

פערשידענעם

פרנסה בריוה קענען פערדינען טיכטיגע אגענטען פון דער קאלאניאל-בראנזשע מיט א קליינער קויציע. צו ערפאהרען ביי כאנאכאוויטש, פאמארסקא 23.

צו די ה"ה גנבים! מאנטאג אין דערפריה האט מען מיר ארויסגעגנב'עט א פארטפעל וועקסלען און פערשידענע דאקומענטען, וואס האבען פאר קיינעם קיין שום ווערט נישט, ווייל אלע בעוואָרעניטען זענען געמאכט געווארען. איך בעט געגען בעלוינונג אבצוגעבען אין אדמיג. פון דער ציימונג אדער זיך צו פערשטענדיגען טעלעפאניש 185-67. דיסקרעציע געזיכערט. 2430

שייטלען

מיט פאריזער שרינדן און פערטיגע שייטלען ווערען ערשטקל. און רעיצל אויסגעפיהרט אויך אנדולאציע ביי קערש, סקווערא 15

רעכער צו וועש

י. נארדמאן שרודמיעסקא 8

די ביליגסטע קוועלע און דער גרעסטער אויסוואהל פון לייסטע-, סטיל-, אוואל-

ראהמען

צו פארהאנגען צו טאפעטען-לייסטען נאר אין דער פאבריק פון

י. צווייליך, לאדז,

11 נארוטאוויטשא 11, אין הויף.

בעמערקונג: בעזיצע קיין פיליאלען.

קנאבען

מיט גוטע שטימען, וואס זאלען קענען זינגען סאלא, קענען זיך ווענדען פון 6–7 אין דער פראבע-שטוב ביי דער סינאגאגע אויף אל. קאשטשושקי.

כירורגישער קאבינעט

Dr. Szreiber

איז געווארען איבערגעטראגען אויף

Narutowicza № 9

tel. 122-95.

אפעראציעס, אפאטרונקעס, המלט ושילאקעס או"ח היילאנשטאלט-פרייזען.

Starszy Felczer

L. Tajchner

Stary Rynek 12

שטעלט פאקען און גיט ארויס בעשייניגונגען. — טעגליך פרישע קראוויאנקע.

א לאנגיעהריגער

מיליטער-בעאמטער

ערטיילט אייך עצות און אנווייזונגען פאר צוריקנעקומענע פון אויסלאנד וועלכע האבען צוליב וועלכע עס איז סיבות נישט דורכגעמאכט דאס מיליטער-דינסט. :—: ספעציאליסט אין שרייבען פון ביטעס נאר

איינציגע שפיליזערס

ב. מאן פיעטריקאווער 10

Dr. med.

HALTRECHT

ספעציאל-ארצט פאר הויט-און געשלעכטס-קראנקהייטען

פיעטריקאווער 10, טעל. 245-21

נעמט אן פון 2—3 און פון 6.30 ביז 8 אוונט. זונטאג פון 10—1 בייטאג

אלעס ארט אנאליזען.

פאר ארבייטסלאזע לעטשניצע-פרייזן

Dr. S. KANTOR

ספעציאליסט פאר הויט, וועגערישע און געשלעכטס-קראנקהייטען

וואוינט יעצט

Piotrkowska 90, tel. 129-45

נעהמט אן פון 8—2 נאכט. און 4 – 9 אווענד, זונטאג און יום-טוב פון 8—2 נאכט.

Dr. med.

Berman

צעגעלניאנא 15, טעל. 149-07.

ספעציאל-ארצט פאר הויט- און געשלעכטס-קראנקהייטען, מענער-שוואכע- בעהאנדלונג און סעקסועלע בעראטונג.

נעמט אן פון 8—11 פריה און 4—8 אווענד, זונטאג פון 9– 1 בייטאג.

פאר אונבעמיטעלטע – לעטשניצע-פרייזען.

Dr. med. Z. DATYNER

אוראלאג

ספעצ. פון נירען-, בלאז-און אורין-קראנקה'

ZACHODNIA 59a, tel. 148-95.

נעהמט אן פון 8–9 פריה און 3–6 אוו.

דר. מ. וואלפסאן

אינערליכע קראנקהייטען

נארוטאוויטשא 2

טעלעפאן 128-83

נעמט אן פון 12 ביז 2 און פון 6 ביז 8 אוונט

זיכערע הילף און א רפואה!

אהן אפעראציע, אהן בלוט, אהן א מעסער און אהן בלוט-פערגיפטונג פאר קראנקע אויף ברוכען, פאר מענער, פרויען און קינדער, פערשידענע קאליקעס אין גוף, פאר הויקערס און פיס.

פערלאזט אייך נישט, ווייל דער ווינסעל-ברוך ווערט גרויס אזוי ווי א מענשען-קאפ, אדער ווי א וואסער-יאן און עס פעלט ארויין אין דעם פיס און דער קראנקער איז אין א גרויסער סכנה דורך פערדרייען די קישקעס ווערט ער בראנדיג און שטארבליך. ספעציעלע גומענע היילבאנדאזשען אויסגעצייכענט גום דורך גרויסע פראפעסארען מיט מיינע בעהאנדלונג און פון דייטשען פראפעסאר דאקטאר בראבירעהינד בעזייטיגט זיכער דעם שווערסטען און פערעלטערטען ברוך, אויך פאר הויקערס, לייטונגען מיט היילגארטען און אפעראטען פאר פערקרומטע פיס און פלאטפיס, ספעציעלע איינלאגען אין די שיך, קינסטליכע גומענע פיס, הענד און זאקען פאר די גרעסטע קראנקע אדערן.

עמפאנגען פון 9 פריה ביז 1 בייטאג און פון 3 ביז 7 אוונד.

ארטאפעדישע אנשטאלט

Specialist J. RAPAPORT, Ortoped

von Lemberg Łódź, Wólczańska 10 ,tel. 221-77 front, parter.

בעמערקונג: דאס פערזענליכע ערשיינען פון די קראנקע איז אונבעדינגט נויטיג. דיפלאמען האבען אויסגעשטעלט פאלגענדע אוניווערזיטעטס-פראפעסארען: פראפ. ד"ר בראנטש, פראפ. ד"ר י. מארישלער, פראפ. דר בר. קיעראנאווסקי און אויך אנדערע.

מיר נעהמען אויך אן פערזיכערטע פון דער קראנקען-קאסע.

דאנקזאגונג.

דערמיט דריק איך אוים הארציגסטען דאנק דעם ה' דיר. י. ראפאפארט, וואוינהאפט אין לאדז, וואלטשאנסקא 10 פאר בעפרייען מיך פון א שווערען ברוך, אויף וועלכען כ'האב אזוי שטארק געליטען און כ'בין 3 מאל געווען אפערירט.

(—) K.Hartman,fabrykant, Łódź,ul.Franciszkańska 34

DR. MED.

M. Glazer

הויט און וועגערישע קראנקהייטען

וואוינט יעצט אויף

ZACHODNIA 64

Telefon 185-49

נעהמט אן פון 12 ביז 2 און פון 7 ביז 8.30 אווענד. 1697

זונטאג און פייערטאג פון 10 ביז 12 מיטאג

PORADNIA WENEROLOGICZNA

פון דאקטוירים-ספעציאליסטן

זאוואדזקא 1.

נאר פאר וועגערישע הויט-קראנקה. און מענער-שוואכע אנאליזען פון בלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפער. קאנסיליום מיט ספעציאליסטען פון אוראלאגישע און נערוועז-קראנקהייטען. קווארץ-לאמפען עלעקטרישער היילקאבינעט, קאסמעטיק.

— טעטיג פון 8 פריה ביז 9 אווענד. — פון 11 ביז 12 בייטאג און פון 2 ביז 3 נ.מ. נעמט אן א פרוי-דאקטאר נור קינדער און פרויען, זונטאג פון 9 פריה ביז 2 נאכמ. בעזונדער ווארטע צימער פאר פרויען.

וויזיט 3 זל.

לעטשניצע

פון דאקטוירים ספעציאליסטן און דענטיסטישער קאבינעט

11 בזשעזשינער 11

טעלעפאן 137-63

עס נעמען אן דאקטוירים ספעציאליסטען שיפמאן, וואלינסקי, שמירגעלד, קערשנער, שמעראווסקי, סלאבאדסקי, זאלצוואסער, איציקזאן, סראסאדסקי, יאקובזאן און דענטיסטין סטאראפאלסקא.

וויזיט 3 זל.

לעטשניצע

זגערזשער 17

נעהמט אן קראנקע אין אלע ספעציאליטעטן

פון 9 פריה ביז 7 א זייגער אוונט.

וויזיט 3 זל.

אנאנסען-פרייז פאר א מילימעטער-שורה

פאר'ן טעקסט—18 גר. פרייטאג און ערב-יו"ט—24 גר. אין דער זייט שפאלטען

אין טעקסט—40 „ „ „ „ —60 „ „ „ „ 4

אויבן טעקסט—12 „ „ „ „ —18 „ „ „ „

אונטער דער שטריך 80 פראצ. טייערער, אויסלאנד 100 פראצ. טייערער. מעלדונגען — 10 גר. א ווארט

נעקראלאגען—20 גר. א מ/מ (אין דער זייט שפאלטען) קליינע אנאנסען ביז 15 ווערטער 1 זל. יעדעס מיטעלדיגע ווארט — 10 גר.

אבאנאמענטס-פרייז: אין לאדז — 4 זלאטעס א חודש מיט צוטראגען אין היים. אויף דער פראווינץ — 5 זל. א חודש; אין אויסלאנד 7 זל. אמעריקא—1 דאל.

פעהלערן, וועלכע ענדערן נישט פרינציפיעל דעם אינהאלט פון דער אנאנס בערעכטיגען נישט צום איבערדריקען די אנאנס אדער צוריקצוצאהלען פאר דעם אנאנס

פאר'ן אינהאלט און טאן פון די אנאנסן איז די רעדאקציע נישט פעראנטווארטליך. די אדמיג. איז אפען בייטאג און ביינאכט.

Za wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odp. udz. Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg — Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman

Cechowani i druk. redakc. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.